

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 25 JANUARI 1928

No. 630

INHOUD.

DE V. O. V. door <i>Mr. E. B. F. F. Baron Wittert van Hoogland</i>	72
De nieuwe onzekerheid over het lot der „Poenale Sanctie” in Indië, gewekt bij de behandeling in den Volksraad van de jongste veranderingen in de „Koelie-ordonnantie-Sumatra's Oostkust” II door <i>Prof. Mr. F. J. H. Cowan</i>	74
Het Verslag van het Volkskredietwezen over 1926 door <i>Prof. G. Gonggrijp</i>	76
De Tabakshandel in 1927 door <i>F. M. v. E.</i>	78
Eenige gegevens omtrent de arbeidersvakbeweging in Nederland door <i>Ir. B. Bölger</i>	80
De nieuwe statistiek der loonen in de Metaalnijverheid door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	82
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Bankwetgeving in Zweden door <i>Mej. Karin Kock</i> ..	82
AANTEEKENINGEN:	
De invloed van de Vereenigde Staten op het wereldprijsniveau	84
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	85
MAANDCIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	86
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	86
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	87
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	88—94
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedlegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.*

24 JANUARI 1928.

De geldmarkt heeft de afgelopen week een geheel ander aanzien gekregen, vooral wat betreft de discounteringen. Door het uitblijven van de discountoverlating van de Nederlandsche Bank kwam er groot aanbod van wissels, die waren achtergehouden of zich in handen bevonden van speculatieve koopers. Vooral toen de callrente begon aan te trekken, moesten verschillende posten worden losgelaten. Particulier discounto steeg daardoor snel, zoodat voor eenigszins belangrijke posten meestal 4% pCt. moest worden toegestaan. De prolongatierente bleef vrijwel ongewijzigd en schommelde tusschen 3% en 4% pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank valt opnieuw een teruggang van de binnenlandsche uitzet-

tingen der centrale credietinstelling waar te nemen. De post binnenlandsche wissels daalde met f 13 miljoen; de beleeningen geven een vermindering van f 3,8 miljoen te zien.

De goudvoorraad der Bank vertoont een vermeerdering van nagenoeg f 10 miljoen. Het zilver klom met f 700.000. De post papier op het buitenland blijkt met f 150.000 te zijn toegenomen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een daling van f 2,8 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie daalde met f 19,9 miljoen. Het tegoed van het Rijk vermeerderde met f 12,3 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen geven een teruggang van f 1,7 miljoen te zien. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 12,4 miljoen. Het dekingspercentage bedraagt nagenoeg 54.

* * *

De flauwe stemming, die in het laatst der vorige week op de wisselmarkt ontstond, bleef ook deze week aanhouden. Alleen Dollars bleven vrijwel onveranderd, maar Ponden, Marken, Franken etc. waren allen aangeboden. Vooral in het laatst der week waren Ponden zeer flauw. De veel gemakkelijker geldmarkt in Londen tegen de vastere geldkoersen hier veroorzaakte een sterk aanbod, zoodat de koers tot 12,07% terugliep. Marken waren voor 59,04 aangeboden en ook de overige wissels waren evenredig lager. Madrid was aanvankelijk niet onaanzienlijk vaster; later brokkelde de koers echter weder af.

LONDEN, 23 JANUARI 1928.

Over het geheel genomen was geld verleden week vrij gemakkelijk, nadat aan eenige meerdere vraag in den aanvang van de week voldaan was.

De Bank van Engeland kocht in de afgelopen week eenige belangrijke posten goud, die voor Russische rekening werden aangevoerd.

De goudpositie van de Bank is dan ook zeer sterk en op 't oogenblik zelfs ruim 1 miljoen pond gunstiger dan in April 1925, toen de gouden standaard weder officieel in werking werd gesteld.

Verder werden de sedert lang aanhoudende aankopen van wissels van Fransche zijde door de verlaging van het officieel disconto van de Banque de France nog sterker aangemoedigd.

Disconto was onder die invloeden uiterst zwak en zelfs een wel wat late poging van de Bank van Engeland om de markt te steunen had slechts een nauw merkbaar effect. De inschrijvingen op Vrijdag werden dan ook juist onder 4 pCt. toegewezen, terwijl prima bankaccepten niet beter dan 3%—3¹⁵/₁₆ noteeren en zelfs hier en daar verkoopen à 3% werden genoemd.

Een dergelijke vrij plotselinge, groote val in het disconto, zonder dat daarmee een verlaging in het bankdisconto gepaard ging, maakte de noteering onregelmatig en nu en dan onbetrouwbaar.

Er wordt natuurlijk druk gesproken over spoedige verlaging van het bankdisconto, ofschoon opinies op dat punt, met het oog op het waarschijnlijk aantrekken van geld in de eerstvolgende maanden, wel verdeeld zijn.

DE V. O. V.

Eenigen tijd geleden heeft de Minister van Arbeid aan den Hoogen Raad van Arbeid om advies gezonden een Voor-Ontwerp van wet tot wijziging van de Ouderdomswet 1919. Deze Wet regelt de Vrijwillige Ouderdoms Verzekering, meer algemeen bekend onder de afkorting V.O.V.

Voor zoover mij bekend heeft de Hooge Raad van Arbeid nog geen advies uitgebracht, althans is dit nog niet gepubliceerd. Doch dit neemt niet weg, dat ik wel het vermoeden durf uitspreken, dat dit advies niet algemeen gunstig zal luiden. Volgens de considerans van het Voor-Ontwerp „is het wenschelijk gebleken in die wet eenige wijzigingen te brengen, voornamelijk beoogende om aan de daarin geregelde verzekering te verbinden een tijdelijke wederverzekering van premiën bij overlijden van den verzekerde vóór het bereiken van den leeftijd, waarop de rente zou zijn ingegaan.” Een uitbreiding dus van de soort der af te sluiten verzekeringen. En nu is het van algemeene bekendheid, dat er een strooming is, die uitbreiding dezer wet niet alleen ongemotiveerd acht, doch zelfs de geheele V.O.V. overbodig.

De bezwaren, welke van deze zijde tegen de V.O.V. worden aangevoerd, zijn van verschillenden aard. Eenerzijds oordeelt men, dat de Staat hier geen taak heeft, omdat van particuliere zijde voldoende in de behoefte wordt voorzien. Anderzijds oordeelt men, dat deze tak van verzekering bij het publiek ongewild is en dat daarom de Ouderdomsverzekering geen levensvatbaarheid bezit. De resultaten zouden dan ook onbetekenend zijn, hetgeen ook maar gelukkig wordt geacht, omdat deze soort van verzekering uiting zou zijn van een onsympathiek egoïsme. Terwijl ten slotte wordt beweerd, dat de Staat hierbij groot risico zou loopen, omdat de premiën niet voldoende zouden zijn om de lasten te dekken en het Ouderdomsfonds dan ook een tekort zou hebben. Het mag een gelukkige samenloop van omstandigheden worden genoemd, dat ongeveer gelijktijdig met het verzoek van den Minister aan den Hoogen Raad van Arbeid de eerste Wetenschappelijke Balans van de Vrijwillige Ouderdomsverzekering verscheen, omdat thans de officieele gegevens beschikbaar zijn, waaraan het meerendeel der bovengenoemde bezwaren kan worden getoetst.

Alvorens hiertoe over te gaan zij het mij vergund een kort historisch beeld te geven van het ontstaan der V.O.V.

In het ontwerp van de Invaliditeitswet was door de Regeering een artikel opgenomen, dat personen, die bij het in werking treden van de wet een leeftijd van 70 jaar of hooger hadden bereikt, recht hadden op een kosteloze ouderdomsrente, indien zij verzekerd zouden zijn geweest en recht hadden gehad op een ouderdomsrente, zoo de verzekering reeds eerder ingevoerd was, terwijl een gelijk recht werd toegekend aan hen, die tusschen het in werking treden van de hierbedoelde bepaling en van den verzekeringsplicht 70 jaar werden. Deze rente zou f 2,— per week bedragen en voor echtgenooten, die beiden recht op deze uitkeering hadden, tezamen f 3,— per week. Ingevolge een amendement van het Tweede Kamerlid, den heer Duys, werd bepaald, dat deze bepaling op 3 December 1913 in werking zou treden, ook al traden de overige bepalingen der wet eerst later in werking. Door den loop der omstandigheden traden de overige artikelen veel later in werking, dan oorspronkelijk in het voornemen lag, nl. op 3 December 1919. Gedurende 6 jaren waren aldus ettelijke duizenden personen in het genot van kosteloze ouderdomsrente gesteld. Op 1 December 1919 bedroeg het aantal rentetrekkingen rond 110.000. Volgens de toenmalige wetsbepalingen kwamen in het genot der rente zij, die tusschen hun 60e en 70e jaar gedurende 156 weken arbeid in loondienst hadden verricht. Men mag veilig aannemen, dat heel wat personen in het genot van rente zijn gesteld, die wel volgens de overgelegde ver-

klaringen, doch in werkelijkheid niet aan dezen eisch hadden voldaan, terwijl anderzijds op grond van de stukken personen werden afgewezen, die meenden recht te hebben en door de afwijzing zich in hun recht gekrenkt gevoelden. Ook degenen, die niet in loondienst waren werkzaam geweest, doch overigens economisch met hen, die dat wel waren, zijn gelijk te stellen, ontvingen geen rente. Om al deze redenen wekte de regeling allerwege groote ontstemming, te meer, daar met ingang van 1 Januari 1919 het bedrag der rente werd verhoogd tot f 3,— per week en voor twee echtgenooten tezamen tot f 5,—.

Daarom werd in het begin van 1919 een wetsontwerp ingediend, waarvan de strekking was door invoering eener vrijwillige verzekering te voorzien in de ouderdomsvoorziening van niet-arbeiders, die, wat hun economische positie betreft, met arbeiders zijn gelijk te stellen, terwijl de gunstige overgangsbepaling van de Invaliditeitswet, hierboven vermeld, mede op hen toepasselijk zou zijn. Volgens het ontwerp zouden personen, beneden den leeftijd van 35 jaar, en die niet naar een inkomen van meer dan f 2000,— in de Rijksinkomstenbelasting waren aangeslagen, zich kunnen verzekeren van een uitkeering op 65-jarigen leeftijd van 3, 4, 5 of 6 gulden per week, tegen betaling eener wekelijksche premie, waarvan de grootte afhankelijk was van den leeftijd bij toetreden. De administratiekosten werden door het Rijk gedragen. Personen, die bij het in werking treden van de wet ouder dan 35 jaar, doch jonger dan 65 jaar waren en niet verzekeringsplichtig ingevolge de Invaliditeitswet en niet aangeslagen in de Rijksinkomstenbelasting naar een inkomen van meer dan f 2000,— konden zich verzekeren van een uitkeering ad f 3,— op 65-jarigen leeftijd tegen betaling eener premie van 39 cent per week, vanaf den datum, waarop de wet in werking zou treden tot aan dien, waarop zij 65 jaar zouden worden.

Ten slotte zouden de personen, die bij het in werking treden ouder dan 65 jaar waren en niet in de Rijksinkomstenbelasting aangeslagen naar een inkomen van f 1200,—, een kosteloze uitkeering ontvangen, waarvan het bedrag gelijk was aan de uitkeering ingevolge de art. 369 en 370 der wet.

Op al deze verzekeringen, maar vooral op de beide laatste groepen, moest de Staat uit den aard der zaak bijbetalen. Voor de eerste groep alleen de administratiekosten, voor de beide andere ook het tekort op de premie. Dit zou geschieden in den vorm eener jaarlijksche bijdrage van 17.700.000 gulden gedurende 30 jaren.

Deze wet trad 3 December 1919 in werking. Bij de uitvoering dezer wet bleek al spoedig de behoefte om de grenzen der verzekering uit te breiden en daarom werd dan ook in Januari 1922 een wetsontwerp ingediend, waarbij de mogelijkheid werd geopend verzekeringen te sluiten tot een uitkeering van ten hoogste f 20,— per week, ingaande op een jongeren leeftijd dan 65 jaar. Naar het oordeel van de Regeering bestond er evenwel geen aanleiding om de administratiekosten van de verzekeringen, voor zoover zij een uitkeering van f 6,— per week te boven zouden gaan, ten laste van den Staat te doen komen, weshalve bepaald werd, dat de premie van de verzekeringen voor zoover zij een uitkeering van f 6,— per week te boven gingen, of ingingen op een jongeren leeftijd dan 65 jaar, alle kosten zou moeten dekken.¹⁾

Door deze wijziging is een begrip verzekering in de arbeidersverzekeringswetten ingebracht, dat principieel verschilt van het begrip verzekering, zooals dat tot dien dag werd opgevat. Ik heb hierop toen onmiddellijk gewezen²⁾ en er daarbij de aandacht op geves-

¹⁾ Later is ook deze bepaling veranderd, waardoor thans alle kosten door de premie gedekt moeten worden en de Staat in de V.O.V. absoluut niets meer bijdraagt, zoodat dit een volledige „self-supporting” verzekering is geworden. Alleen blijft de Staat de uitbetaling der renten garandeeren.

²⁾ Zie Sociale Voorzorg, jaargang 1922, blz. 650 e.v.

tigd, dat het zeer verklaarbaar zou geweest zijn, indien de beide soorten van verzekering in afzonderlijke wetten waren geregeld, doch, waar dit niet geschied was, gewaakt moest worden, dat de gevolgen daarvan niet tot ongewenschte toestanden zouden leiden. M.i. was dit laatste al het geval, door de bepaling, dat alle premies van beide verzekeringen in hetzelfde fonds, n.m. het Ouderdomsfonds zouden komen. Ik heb er toenmaals op gewezen, dat het wenschelijk was hier splitsing te maken zoowel om het principieel verschillend karakter der beide verzekeringen als ook met het oog op het beleggen der reserves. Ik heb den toenmaligen Minister van Arbeid met deze beschouwing in kennis gesteld en achtte de zaak van zoo groot belang, dat ik d.d. 2 Nov. 1922 als Eerste Kamerlid in den vorm van vragen aan Minister Aalberse o.a. de vraag voorlegde of hij het niet gewenscht achtte, dat het Ouderdomsfonds zou worden gesplitst in twee fondsen, nl. A. en B., in welk laatste dan uitsluitend zouden worden gestort de premies van de self-supporting verzekeringen. De Minister heeft op deze vraag bevestigend geantwoord op 9 Dec. 1922 en er zelfs bijgevoegd, dat, aangezien de splitsing der Bankgelden in fondsen en de belegging der in die fondsen vloeiende gelden op zichzelf staande vraagstukken waren, die los stonden van de algeheele herziening der sociale verzekeringswetten, bij hem, minister, geen bezwaar bestond, om eventueel met betrekking tot die vraagstukken noodig geachte wetswijzigingen bij afzonderlijk ontwerp aanhangig te maken. Desondanks kwam de splitsing van het fonds nog niet tot stand. Wat hiervan de oorzaak is weet ik niet, maar wel weet ik, dat, indien de splitsing wel ware doorgevoerd, de balans een helderder beeld van de self-supporting verzekering zou hebben vertoond dan thans het geval is. Eigenlijk blijkt uit de balans zelf omtrent den financiële toestand van deze soort verzekering niets. De wiskundige balans toch van het Ouderdomsfonds op 31 December 1924 geeft een totaal aan van ruim 652 miljoen gulden. De contante waarde van de nog van den Staat te verwachten bijdragen is ruim 650 miljoen gulden groot. Aan het Invaliditeitsfonds is verschuldigd een bedrag van bijna 114 miljoen gulden. Aan eenige belegging van gelden voor het Ouderdomsfonds viel dus niet te denken. Voor premie-reserve en dekkingskapitalen voor loopende renten is uitgetrokken bijna 448 miljoen. Maar hoe groot het deel is, dat betrekking heeft op de self-supporting posten, wordt niet vermeld. Maar dat dit deel in verhouding tot de andere posten zeer gering is, kan wel worden afgeleid uit de Bedrijfsrekening. Volgens deze toch bedraagt de bijdrage van den Staat bijna 732 miljoen gulden, waarvan bereids werd ontvangen ruim 81 miljoen gulden, terwijl aan premie werd ontvangen bijna 26 miljoen gulden. Hierin is echter begrepen de premie van de verzekeringen, waarvan de Staat de administratiekosten draagt en dat dit aandeel veel grooter is valt af te leiden uit de statistische gegevens. Volgens deze gegevens bedroeg de jaarpremie van de op 31 December 1923 loopende verzekeringen f 622.003,56 en op 31 December 1924 f 786.101,67, in totaal dus f 1.408.105,23. Voor de self-supporting verzekeringen zal, naar hieruit is te concludeeren, in de jaren 1923 en 1924 stellig niet meer dan 1 miljoen gulden premie zijn ontvangen. Een zelfde gevolgtrekking is te maken uit de administratiekosten. Deze bedragen in totaal f 8.203.174,39, waarvan evenwel ten laste van den Staat komt f 8.065.706,70. Hieruit is dus te concludeeren, dat de administratiekosten van de self-supporting posten bedragen f 137.467,69. Een bedrag, dat bij vergelijking van de andere bedragen, opvalt door zijn geringheid. Of echter de self-supporting verzekeringen verlies of winst hebben opgeleverd blijkt uit de balans en de bedrijfsrekening zelf niet. Dat dit een bezwaar is te achten heeft de samensteller blijkbaar zelf ook begrepen en daarom heeft hij in de toelichting hieromtrent het een en ander gezegd.

Verwijzende naar de hierboven door mij bedoelde

vragen, wordt gezegd, dat splitsing van het Ouderdomsfonds in twee afzonderlijke fondsen niet uitgesloten is te achten en dat in de financiële positie van het Ouderdomsfonds tegen deze splitsing geen bezwaren worden aangetroffen. Even van te voren was reeds medegedeeld, dat het waarschijnlijk is te achten, dat ook op de eerstvolgende balansen een voldoende bedrag beschikbaar zal blijken om de reserve der self-supporting verzekering aan te vullen tot het peil eener reserve op de grondslagen van het laatste tarief der V.O.V. En aangezien dit gebaseerd is op zeer recente cijfers, zelfs naar mijn meening geacht moet worden eerder te hoog dan te laag te zijn, volgt hieruit, dat de lasten dezer verzekering voldoende gedekt worden door de lusten en dat dus de vrees van hen, die zeggen, dat de Staat hierop straks zal moeten toelagen, ongegrond is. Intusschen blijf ik hopen, dat de splitsing van het Ouderdomsfonds spoedig tot stand zal komen en dat in de toekomst afzonderlijke balansen van beide deelen zullen verschijnen.

De balans gaat vergezeld van een aantal staten, die belangrijke statistische gegevens bevatten. Evenals de balans betreffen ook deze gegevens de jaren 1920 t.m. 1924, dus minstens 3 jaar geleden. Behalve het bezwaar, dat de cijfers dus reeds vrij oud zijn, levert dit ook nog het bezwaar op, dat de gegevens voor de self-supporting posten thans slechts betrekking hebben op 2 jaar, nl. 1923 en 1924. Toch zijn uit deze gegevens, aangevuld met de reeds gepubliceerde cijfers over 1925 en 1926, wel eenige conclusies te trekken.

In het jaar 1923 traden toe 2048 mannen en 3316 vrouwen, totaal dus 5364 verzekeringen, met een verzekerde som van 32.415 gulden rente per week. Door opzegging en royement vielen af 159 en 207 verzekerden, dus in totaal 366 met een verzekerde weekrente van 2070 gulden. In 1924 traden toe 2629 mannen en 3533 vrouwen, dus in totaal 6162 verzekeringen met een verzekerde weekrente van 28.115 gulden. Door opzegging en royement vielen in dat jaar af 553 mannen en 770 vrouwen, totaal dus 1323 verzekeringen met een weekrente van 6150 gulden. In beide jaren tezamen werden dus gesloten 11.526 verzekeringen met een verzekerde weekrente van 60.530 gulden, terwijl door opzegging en royement afvielen 1689 verzekeringen met een weekrente van 9220 gulden.

Het aantal royementen, opzeggingen, enz. bedroeg dus over de beide jaren ongeveer 15 pCt., zoowel van het aantal verzekeringen als van het verzekerde bedrag. Gelet op de wettelijke bepaling, dat een verzekering bij 10 weken schuld vervalt, mogen deze cijfers zeer bevredigend genoemd worden. Ook het afgesloten verzekerd kapitaal stemt tot tevredenheid en wijst allermint op mislukking. Op 31 December 1924 bedroeg het totaal der loopende verzekeringen f 50.987 weekrente of vermenigvuldigd met 52,18 dus f 2.660.501,66 jaarrente. Gekapitaliseerd door vermenigvuldiging met 10 wordt dus het verzekerd kapitaal f 26.605.016,60, waarbij nog komt de som der uitkeringen bij overlijden ad f 803.700,— dus in totaal een verzekerd kapitaal van ongeveer 27½ miljoen gulden. Zoals gezegd, is het te betreuren, dat de balans geen latere cijfers geeft dan tot 31 December 1927. Ik ben overtuigd, dat deze stellig even bevredigend zouden zijn. Immers is wel bekend de productie over 1925—1926 en de eerste 9 maanden van 1927. Deze bedroeg over 1925, 11854 verzekeringen met een verzekerde weekrente van f 57.958 en over 1926, 20570 verzekeringen met f 106.795,— weekrente, terwijl zij over de eerste 9 maanden van 1927 bedroeg 7717 verzekeringen met f 40.655,— weekrente. Over het geheele jaar 1927 mag zij volgens deze gegevens veilig gesteld worden op rond 10.500 verzekeringen met een verzekerde weekrente van bijna f 54.000,—. Over de 3 jaren tezamen dus op ruim 42.500 verzekeringen met een verzekerde bedrag van pl.m. f 219.000,— weekrente. Volgens de statistiek bedroeg op 31 Januari 1924 het aantal loopende verzekeringen ongeveer 80 pCt. van het totaal aantal afgesloten posten. Indien voor de eerste

5 jaar dit percentage op 75 pCt. wordt gesteld, (en dan kan zeker niet gezegd worden, dat dit de toestand te gunstig weergeeft, integendeel) zou dus de toestand op 31 December 1927 dus over een 5-jarig tijdvak ongeveer als volgt zijn.

Afgesloten werden ongeveer 54.000 verzekeringen met een verzekerde weekrente van rond 280.000 gulden. Hiervan zijn loopende 75 pCt. dus rond 40.500 verzekeringen met een kapitaal van 210.000 gulden weekrente. Naar de hierboven vermelde getallen herleid, zou dit vormen 10.957.800 gulden jaarrente of bijna 110 miljoen gulden verzekerd kapitaal. Hierbij komt nog de uitkeering bij overlijden te stellen op ruim 4 miljoen gulden, dus in totaal 114 miljoen gulden.

Het wil mij voorkomen, dat, gelet op deze cijfers, er al heel weinig grond bestaat om te spreken van een mislukking, maar dat integendeel veilig mag worden geconstateerd, dat gebleken is, dat de V.O.V. in een behoefte voorziet. Want bij het beoordeelen van deze resultaten mag niet worden uit het oog verloren, dat zij werkte onder buitengewone ongunstige omstandigheden. Dat thans reeds 40.000 personen behalve degenen, die reeds in het genot van de uitkeering zijn, geheel vrijwillig uit eigen middelen zekerheid hebben, dat zij op lateren leeftijd een zij het ook bescheiden, maar toch vast pensioen zullen genieten, is een feit, dat wel eens met nadruk mag worden geconstateerd, en moge vooral spreken tot hen, voor wie premievrij staatspensioen niet het hoogste ideaal is. Voorts worde hier gewezen op het uitstekend middel tot kapitaalvorming, dat hierin schuilt en dan doet het toch wel enigszins wonderlijk aan, dat dezelfde menschen, die steeds aandringen op kapitaalvorming, dit belang over het hoofd zien, wanneer het de V.O.V. geldt. Maar hieruit blijkt ook, dat het tót nog toe veel gebruikte argument, dat deze soort van verzekering bij het publiek ongewild zou zijn, niet juist is. De oorzaken, dat door de particuliere maatschappijen tot dusverre niet veel van deze verzekeringen werden afgesloten, zijn dan ook van geheel anderen aard. En dat deze verzekering ten slotte uiting zou zijn van egoïsme is al heel moeilijk vol te houden. Of is het een uiting van egoïsme, als een werkgever zijn arbeider een financieel althans eenigermate onbezorgden ouden dag verzekert, of dat een man maatregelen treft, dat zijn vrouw op haar ouden dag eenige inkomsten geniet? Waarom het een uiting van egoïsme zou zijn, wanneer men voor zijn eigen ouden dag zorgt, liever dan de kans te loopen, genadebrood te moeten eten, ontgaat mij. Is het een te veroordeelen egoïsme, wanneer ongehuwde mannelijke of vrouwelijke ambtenaren door sparen of verzekering, dit is hetzelfde, trachten hun te klein pensioen ietwat te vergrooten? Het is dan ook te hopen, dat de Minister, zelfs al zou het advies van den Hoogen Raad van Arbeid anders luiden, de door hem voorgestelde wijzigingen doorvoert, ja, nog een stapje verder gaat en ook de weduwenrente invoert. Hij zal dan, daarvan moge hij overtuigd zijn, een daad doen, waarvan het nageslacht zal oordeelen, dat zij was in het belang van het volk.

WITTERT VAN HOOGLAND.

DE NIEUWE ONZEKERHEID OVER HET LOT DER „POENALE SANCTIE” IN INDIË, GEWEKT BIJ DE BEHANDELING IN DEN VOLKSRAAD VAN DE JONGSTE VERANDERINGEN IN DE „KOELIE-ORDONNANTIE-SUMATRA'S OOSTKUST”.

II.

In 1877 stelde de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij het nemen eener beslissing, die de strafbaarheid van contractbreuk als algemeen beginsel voor Indië veroordeelde, zich op het logische standpunt, dat het geval der overeenkomsten tusschen werkgevers en door hen met belangrijke kosten van elders aangevoerde arbeiders daarvan moest zijn uitgezonderd en afzonderlijk geregeld moest worden. De

oudste „koelie-ordonnanties”, die van 1880 en 1889, hadden aan dit votum haar ontstaan te danken.

Ongelukkig was Deli — over deze streek liep het toen nog uitsluitend — destijds een in de allereerste ontginningsphase verkeerend, afgelegen land en ontbraak daar nog elk gespecialiseerd toezicht. Van de pioniers, die daar werkten, kon men, zonder zulk toezicht, uiteraard niet anders dan, naast de ontplooiing van alle goede, ook die van alle verkeerde eigenschappen verwachten, welke overal en altijd, — „poenale sanctie” of niet, — den pionier in zijn verhouding tot collega's en tot onderhebbenden kenmerkt: ruwheid en hardhandigheid in beide verhoudingen, gebruik van ongetemperde middelen bij het streven naar het vooropgestelde moeilijke doel, stonden naast kracht, durf en ontberingsvermogen. Meer en meer gebeurden er dingen, die onmogelijk door den beugel konden en naarmate dat naar buiten begon uit te komen, ging Deli met reden bedenkelijk de aandacht trekken. Het was begrijpelijk, dat daarbij de uitzonderingsregeling der K. O. een der eerste zondeboeken werd en dat vergeten werd, hoe die bezwaarlijk de voornaamste oorzaak kon zijn, hoe in waarheid ruw en handtastelijk optreden kenmerken zijn van elk primitief, aan zichzelf overgelaten, ontginningsgebied, en in oudere tijden dienovereenkomstig in heel Indië algemeen geweest waren. Onmiddellijke aanleiding tot dieper gaande overheidsbemoeiing werd ten slotte de befaamde brochure van Mr. van der Brand: „De miljoenen uit Deli” (1902). Vooral dit geschrift was het, dat het grondig onderzoek uitlokte, hetwelk geleid heeft tot volledige organisatie eener plaatselijke rechtspleging in het gewest met een Raad van Justitie en een Parket aan de spits, tot verbetering van het Binnenlandsch Bestuur aldaar, en vooral tot oprichting van den afzonderlijken, onafhankelijk staanden dienst der Arbeidsinspectie, benevens wettelijke regeling en toezicht op de werving in Java (1905), en later nog (1915) tot de nieuwe (huidige) K. O., die de arbeidsvoorwaarden en de verplichtingen der werkgevers op moderne leest schoeide en ook dit alles onder toezicht der Arbeidsinspectie stelde.

Gedurende dezelfde periode werd geleidelijk ook, naarmate isolement en pionierstijdperk voorbijgingen, de oudere „Delische geest” door een andere vervangen en al is verbetering steeds mogelijk¹⁾ — en daaraan wordt door de groote Plantersvereenigingen zoowel als door de Arbeidsinspectie steeds voortgevoerd, — van een op hardhandigheid berustend systeem kan tegenwoordig niet meer gesproken worden. Excessen komen overal ter wereld voor, vooral in tropische landen, waar verschillende elkander slecht begrijpende rassen in aanraking zijn, maar juist de p.s. werkt, dank zij het scherpe toezicht daarop en de algemeene belangstelling, welke zij sedert jaren geniet, als een „glazen huis” waarin men meer, veel meer, van de binnenzijde te zien krijgt, dan bij zgnd. „vrije” arbeidsverhoudingen is waar te nemen; zelfs betreurenswaardige feiten als kortgeleden weder aan het licht kwamen, bewijzen alleen, dat het toezicht der Arbeidsinspectie niet intensief genoeg kan wezen (of dat haar personeel tekort komt, dan wel dat haar werkzaamheden anders zouden kunnen worden ingedeeld), en dat de plantersvereenigingen zelf haar personeel niet krachtig genoeg in de hand kunnen houden. Maar het wantrouwen tegen „Deli” was nu eenmaal in breede kringen verbreid en het onderwerp had, zoals ik al opmerkte, ook de politieke belangstelling gaande gemaakt; het gevolg was, dat ten laatste ook de Indische Regeering zelve zwenken ging.

¹⁾ Bijzonderlijk inzake de tact om met de werklieden van ander ras om te gaan, waarvan door een bekwaam Controleur, die in Deli gediend heeft en uit hoofde zijner kennis van land en toestanden, warm voorstander van het behoud der p.s. is, in zijn onlangs te Utrecht verdedigd proefschrift het ontstellend gebrek... bij veel planters” werd geconstateerd (Dr. E. J. Burger, „Landverhuizing bij de inheemsche bevolking in N.-I. als koloniaal-economisch verschijnsel”, 1927).

Waar vroegere regeeringsmannen steeds het hoofd koel hadden weten te houden en het oog open voor de gewichtige belangen, die stonden en vielen met de p.s., hoogstens enkelen de voorzichtige vraag hadden overvogen, of de strengere sanctie wel inderdaad *blijvend* behouden zou moeten blijven, liet zij in 1918 vrijwel onverwachts den ondernemers ter Oostkust van Sumatra mededeelen, dat tot afschaffing der p.s. in beginsel door haar was beslist; de liquidatie door opvolgende partieele maatregelen zou eerlang een aanvang nemen.

Er valt in deze destijds veel toegejuichte beslissing in waarheid weinig te bewonderen. Daar men moeilijk kon aannemen, dat de Regeering om de bereiking van een Haar schoon-schijnend ideaal te forceeren het op de gevolgen eenvoudig wilde laten aankomen, moet aan de beslissing wel de, zij het niet bewust geformuleerde, praemisse ten grondslag gelegen hebben, dat de aan de proefneming blootgestelde belangen mogelijk wel gróóte, maar toch in elk geval louter *particuliere* belangen waren, die voor haar als Overheid niet behoefden te overwegen, wanneer het er op aankwam, door wetswijziging een voor het algemeen belang gewenschter toestand te verkrijgen.

Weloverwogen kon dit standpunt stellig niet genoemd worden, want men mocht voorzeker van eene Regeering, die wenschte te hervormen ten nadeele van belangen, die in elk geval ook toen algemeen als „groote”, als „gewichtige” belangen bekend waren, verwachten, dat zij een grondig nader onderzoek naar den vollen omvang en het ware karakter dier belangen zou laten voorafgaan. Onverklaarbaar was het echter niet, daar de daadwerkelijke omvang van het kapitaalbelang en het overwegend gewicht der eraan verknochte *lands*belangen voor betrekkelijk weinige jaren in het algemeen nog zoo weinig vermoed en sterk onderschat werden; zelfs in de kringen der belanghebbenden was men van den algeheelen omvang vroeger niet op de hoogte. Het gebrek aan deugdelijke statistieken in Indië in het algemeen, (pas weinige jaren geleden werd een afzonderlijk Centraal Bureau voor de Statistiek ingesteld) en het gemis, destijds, van een middelpunt waar, in het bijzonder, de noodige gegevens op landbouw-oconomisch gebied konden worden verzameld en verwerkt en waar dus ook de Regeering nauwkeurige gegevens had kunnen verkrijgen (gelijk de in het eind van 1918 opgerichte afdeling „Landbouwoeconomie” bij het Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid), mogen bij de beoordeeling van hetgeen in 1918 mogelijk was, billijkheids-halve zeker niet voorbijgezien worden. Zwaarder mag men het der toenmalige Regeering aanrekenen, dat zij klaarblijkelijk geheel over het hoofd zag, dat niet alleen een aantal particuliere planters maar ook enkele Gouvernementsbedrijven als de kolonmijnen in de Padangsche Bovenlanden en de Banka-tinwinning, bij het behoud der arbeidszekerheid middels poenale sanctie op de koelcontracten ten naauwste betrokken waren (wat eerst in een later stadium scherp aan het licht trad), voorts dat zij niet scheen te vermoeden, dat het vraagstuk ook nog voor andere streken beteekenis had dan voor Deli, — eindelijk, dat zij ook ongevoelig scheen te staan tegenover de kwestie van de goede trouw, die toch bij het vraagstuk mede een rol speelt. Immers met deze was het moeilijk in overeenstemming te brengen, wanneer het Indisch Bestuur, na eerst vele tientallen miljoenen kapitaal, zoo vreemd als eigen, te hebben angelokt om zich in den Indischen bodem vast te leggen, in vertrouwen op de wettelijk gewaarborgde arbeidszekerheid; vervolgens, toen de kapitalen binnen de grenzen waren, meende zich eenvoudig te kunnen bepalen tot een eensklaps weder-intrekken van het middel daartoe en het aan de belanghebbenden te mogen overlaten, verder maar zichzelf te redden zonder dat middel. De sterkte van het regeeringsstandpunt wordt er juist in dit opzicht niet overtuigender op, als men hierbij bedenkt, dat een onderzoek naar middelen om de arbeids-

voorziening op andere wijze dan door de p.s. te verzekeren, eerst tegelijk met de uitspraak der afschaffing werd *aangevangen* (koloniatiecomité-Lulofs: 1918). En het geval werd nog zonderlinger, toen omstreeks denzelfden tijd (in begin 1919) de Tweede Kamer der Staten-Generaal een rapport ontving van een door haar uit haar midden aangewezen Commissie, hetwelk (ofschoon ook daarin alle streken buiten de Oostkust en de Gouvernementsbedrijven vergeten waren) juist concludeerde tot de *onmogelijkheid* om elke publiekrechtelijke beperking van de vrije contractbreuk op te heffen totdat eene normale, sedentaire bevolking in het gewest, door kolonisatie zou zijn ontstaan.

Het is waarlijk geen wonder, dat toen in 1922 een nieuwe Indische Regeering voor het moment stond om aan deze onvoldoend doordachte beslissing een begin van uitvoering te gaan geven, zij maar al te goed gevoelde, dat zij dit niet doen kon, zonder het gegrond verwijt van gebrek aan contact met de gemeenschap te riskeeren. Zij keerde mitsdien terug tot voorzichtiger houding en droeg haren Directeur van Justitie op, de aangelegenheid eerst opnieuw, en ditmaal in haar geheel (d.w.z. niet weder als een zaak van nauwelijks meer dan van wetgevingstechniek of van *op zichzelf staand* arbeidersbelang) in studie te nemen.

Dank zij de samenwerking met de kort tevoren ingestelde en door den arbeid van een bij uitstek bekwaam man als Dr. N. R. Pekelharing snel met alle gegevens toegeruste afdeling voor „Landbouwoeconomie” bij het Departement van Landbouw enz.; boven reeds vermeld, konden thans voor het eerst naast de juridische, wetstechnische en ethische gevoelsoverwegingen, ook de oeconomische, landbouwtechnische en financieele overwegingen, waarvan hoogerop in dit opstel summierlijk een en ander is medegedeeld, bij de studie tot haar volle recht komen; bovendien hadden de laatst voorafgegane jaren ook de politieke belangen betrokken bij het behoud der arbeidszekerheid voor den grooten landbouw c.a. in de Buitengewesten scherper aangetoond. Aldus kwam voor het eerst het volle licht te vallen op den geweldigen, veelzijdigen, omvang en op het volstrekt *algemeen* karakter van het complex van belangen voor land en bevolking bij die arbeidszekerheid. De Regeering, door de feitelijke uitkomsten der nieuwe bestudeering overtuigd, zag in, dat het voornemen der vroegere Regeering inderdaad niet zonder ernstige schade aan vitale landsbelangen kon worden uitgevoerd en diende bij den Volksraad een van gansch ander standpunt uitgaande ontwerp-wijziging der K. O. om advies in, nl. eene tot verbetering met voorloopig voortgezet „behoud van het daarin nedergelegde stelsel der zoogenaamde poenale sanctie” (woorden van § 1 der Memorie van Toelichting op die ontwerp-ordonnantie: Eerste gewone Zitting van den Volksraad van 1923, onderwerp 7, stuk 3, in welk stuk, te zamen met de latere mondelinge toelichting door den Directeur van Justitie in den Volksraad, men de nadere bijzonderheden van hetgeen bij de voorafgegane studie gebleken was, bijeenvindt). Gewis erkende ook deze Regeering, in dezelfde Mem. v. Toel., dat enkel civiele sancties op de contracten in het afgetrokkene een wenschelijker toestand vormen dan striktere, publiekrechtelijke, gelijk de p.s., en zette zij voorop dat deze laatste „altijd in zekeren zin een abnormaal middel blijven” (§ 5 ibidem), doch zij zag zich door de feiten genoodzaakt daaraan toe te voegen (§ 6 ibidem), dat de p.s. „een blijvend noodig expediënt” was gebleken, „daar waar niet en zoo lang niet een voldoende dichte plaatselijke bevolking is ontstaan om daaruit de arbeidsmarkt op normale wijze te voorzien, zooals men die op Java kent”; — hetgeen alleen op langeren duur kan verkregen worden, door kolonisatie, die zich niet dwingen laat. „De Regeering is overtuigd”, — zoo heette het nog verder in dezelfde § 6, „dat... het doel: den ondernemingsgeest zich weder krachtig op de Buiten-

gewesten te doen richten, niet zal worden bereikt, wanneer niet duidelijk en categorisch de zekerheid wordt gevoeld, dat de wetgever hiermede zich tegenover de p.s. in concreto, thans anders dan in de laatste jaren heeft georiënteerd..."; vandaar ook: „in de considerans (behoort) de gebleken noodzakelijkheid tot behoud van het stelsel der p.s. met zooveel woorden tot uitdrukking te worden gebracht”.

Een volkomen volte-face derhalve, vergeleken bij de voorafgegane periode, — eene daad, die, hoe noodzakelijk ook geworden door de al te gemakkelijke wijze waarop tevoren met belangen, welker omvang en welker algemeenen aard van landsbelangen men nog nauwelijks onderzocht had, was afgerekend, stellig zedelijken moed eischte. Overigens bleken de geesten algemeen rijp geworden voor den terugkeer van de tijdelijke aberratie: ook in Nederland alwaar het hooger vermeld Kamercommissie-rapport nog altijd op zijn eindbehandeling in de Tweede Kamer had gewacht, viel deze in 1924 in gelijken zin uit, nadat de Commissie zelve reeds een tot het standpunt der Indische Regeering van 1923 nog aanmerkelijk verder naderend „naschrift” op haar verslag van 1919 had geleverd, eindigend met eenige samenvattende „conclusiën” (zie bijl. 97 van de Handelingen der zitting 1923/1924, stuk Nr. I en de mondelinge verklaringen van het commissielid den heer Van Rijkevorsel op blz. 2378, 1e kolom, der Handelingen). De Indische Regeering zag, in volledige overeenstemming mede met de zienswijze van den Minister van Koloniën, daarna dan ook geen enkele hinderpaal meer tegen het vaststellen en afkondigen harer ontwerp-ordonnantie tot aanvulling en wijziging der koelie-ordonnantie „met behoud (voorloopig) van het stelsel” (zie Ind. Stbl. 1924, Nr. 513 en zijn considerans).

(Slot volgt).

Mr. F. J. H. COWAN,
Oud-Directeur van het Departement
van Justitie in N.-Indië.

HET VERSLAG VAN HET VOLKSKREDIETWEZEN OVER 1926.

De samensmelting van de dienst van het volkskredietwezen met de Centrale Kas, reeds in 1924 feitelijk tot stand gekomen, heeft in Mei 1926 (Staatsblad No. 77) ook wettelijk plaats gevonden. De dienst van het volkskredietwezen is in zijn geheel gesteld onder de directeur der Centrale Kas, het personeel van het volkskredietwezen ingelijfd bij die instelling. De adviseur, wiens titel tans luidt Adviseur voor Volkskredietwezen en Koöperatie, is van diensthoofd werkelijk adviseur geworden. Zijn werkkring omvat de kennisneming en bevordering van al hetgeen door middel van het Krediet- en Koöperatiewezen in het belang der Volkswelvaart wordt en kan worden verricht; het geven van adviezen, daarop betrekking hebbende; de zorg voor de doelmatige werking van de Centrale Kas. Hij ziet toe dat de Volksbanken zich minstens eenmaal 's jaars doen controleren en de nodige gegevens regelmatig ter beschikking stellen van de Centrale Kas, en houdt een wakend oog op verenigingen tot onderling hulpbetoon en speciaal spaarkassen van inlandse ambtenaren. Daarnaast oefent hij de functies uit hem opgedragen in de Regeling op de koöperatieve verenigingen van inlanders.

Deze kwam eindelijk tot stand (staatsblad 1927 No. 91). Zij geldt alleen voor Koöperatieve Verenigingen van inlanders, voorzover niet opgericht op de voet van de oude, voor alle landaarden geldende koöperatieve verordening naar nederlands model (staatsblad 1915 No. 431). De nieuwe regeling geeft zeer grote bevoegdheden aan de adviseur en haar goede werking zal dan ook voor een groot deel afhankelijk zijn van de takt en de kunde van deze hoofdamttenaar en zijn gemachtigden. Zij houdt o.a. in, dat voor haar toepasselikheden o.m. inschrijving der oprichtingsakte door de adviseur voor volkskredietwezen en koöperatie in

een openbaar register nodig is en de adviseur die inschrijving ook op niet-formele gronden kan weigeren; dat de vereniging inlands rechtspersoon is; dat jaarlijks binnen zekere grenzen een vierde der zuivere bedrijfsoverschotten in een reservefonds moet worden gestort; dat elke vereniging zich moet laten controleren onder toezicht van de adviseur, die onder bepaalde omstandigheden, o.a. op verzoek van een krediteur, een controlevoerder kan aanwijzen; dat de adviseur en zijn gemachtigden recht van inzage van alle boeken en bescheiden en recht tot kasopname hebben en bevoegd zijn algemene vergaderingen bijeen te roepen, de agenda daarvoor vast te stellen en daar het woord te voeren; dat de aansprakelijkheid, tenzij statutair anders geregeld, eerst in werking treedt bij vereffening en alleen tegenover de vereffenaar en voor gelijke delen geldt en, wat landbouw-kredietkoöperaties betreft, onbepakt is. De nieuwe koöperatieve regeling, die hoofdzakelijk voor de landbouw van belang zal zijn, vertoont grote gelijkenis met de brits-indiese wetgeving. De overheid zal kunnen volstaan, het initiatief, dat uit de inheemse bevolking zelf opkomt, te steunen en in goede banen te leiden. Aan een corps van koöperatie-ambtenaren bestaat geen behoefte, daar de ambtenaren van de Centrale Kas, van de landbouwvoorlichtingsdienst en anderen als gemachtigden van de adviseur zullen kunnen optreden.

De zo gewenste samenwerking van het volkskredietwezen met de landbouwvoorlichtingsdienst verbeterde aanmerkelijk. Een landbouwconsulent is bij de Centrale Kas gedetacheerd en vormt een schakel tussen de beide diensttakken. Zijn taak is, onderzoek naar de mogelijkheden voor koöperatieve organisatie in de inlandse landbouw en naar de wijze waarop het volkskredietwezen daarbij behulpzaam kan zijn en ook zonder koöperatie de kredietbehoefte van de inlandse landbouw het best kan dienen. Bij verschillende afdelingsbanken bestaat reeds geregelde samenwerking met de landbouwconsulenten.

De verhouding tussen de volksbanken en de desakredietinstellingen geeft over 't algemeen geen moeilijkheden. Scherp afgebakend is de kredietverstrekking tussen de twee groepen van instellingen nog niet. Zolang de desabank alleen leningen met wekelijks aflossingen geeft, bestaat aan die scherpe afbakening weinig behoefte. Dit verandert, als desabank overeenkomstige aflossingstermijnen gaan stellen (maandelijks en oogstaflossingen), wat in toeneemende mate geschiedt. Dit vraagstuk is nog niet bevredigend opgelost.

De Centrale Kas leed over 1926 een verlies van f 143 als gevolg van afschrijving van f 72.917 op haar vordering op de Lampongsche Volkskredietbank en van reservering van f 35.214, zijnde de over 1926 à 4 pCt. aan die volksbank berekende interest. „Dit is de eerste maal”, zegt het verslag, „dat de Centrale Kas op een vordering op een volksbank heeft moeten afschrijven, waarbij dan nog in aanmerking moet worden genomen dat de Lampongsche Volkskredietbank sinds verscheidene jaren eigenlijk alleen nog maar koloniatiebank was en als zoodanig veel grooter risico droeg dan echte volksbanken.” — Ondanks dit verlies vermeerde de reserve der Centrale Kas van f 289.760 tot f 342.720 door bijboeking van de over 1924 en 1925 gereserveerde, doch niet verschuldigde vennootschapsbelasting. Door de hoofdinspecteur van Financiën werd n.l. beslist, dat de Centrale Kas niet aan vennootschapsbelasting onderworpen is. Met inbegrip van het door het gouvernement verschafte grondkapitaal en de rentevrije uitgestelde schuld, beschikt de instelling tans over een eigen kapitaal van f 3.950.133.

De beleggingen van volksbanken bij de Centrale Kas namen wederom toe; de kreditsaldi, die ult. 1925 f 7.471.060 bedroegen, afkomstig van 60 banken, beliepen ult. 1926 f 8.048.813 van 66 banken. Ook het nominaalbedrag der door volksbanken in bewaring gegeven effecten steeg van f 3.648.700 tot f 4.018.600.

Prakties zijn tans alle reserves en overtollige kasmiddelen der volksbanken bij de Centrale Kas geconcentreerd.

Ook de leningen van volksbanken bij de Centrale Kas namen toe; gemiddeld had zij in 1926 f 3.975.309 onder volksbanken uitstaan, tegen f 3.088.380 in 1925 (abnormaal laag) en f 3.731.861 in 1924.

In 1926 werd voor f 17.315.497 door volksbanken bij de Centrale Kas gedisponeerd en f 17.760.129 gestort, een totale mutatie van f 35.075.626 of ruim zeven millioen meer dan het jaar tevoren.

De door de Centrale Kas aan volksbanken geopende kredieten stegen van f 8.475.000 ult. 1925 tot f 10.575.000 ult. 1926. Deze vermeerdering houdt o.a. verband met de verlaging van de depositorente bij de afdelingsbanken. „Niet in dezen zin dat de banken door vermindering van deposito's zooveel meer kapitaal van de Centrale Kas behoeven, (het hoogste uitstaande bedrag der Centrale Kas was in 1926 slechts f 300.000 hooger dan in 1925) maar in zoverre als verschillende banken, uit vrees dat haar deposito's zouden kunnen verminderen, bij voorbaat credietverhoging aanvroegen. Andere deden dat in de verwachting van een vermeerdering van leningen, die ten slotte niet geheel vervuld werd. Een andere oorzaak van verhoging is, dat in toenemende mate volksbanken haar liquiditeit door een credietovereenkomst met de Centrale Kas verzekeren, in-stede van door het aanhouden van meer deposito's dan voor het leenbedrijf noodzakelijk is.” (bl. 5).

De 71 volksbanken op Java en Madoera leenden in 1926 f 45,2 millioen uit, tegen f 42,1 millioen in het voorafgaande jaar. De gemiddelde leensom per schuldbewijs daalde echter: van f 77 in 1923, tot f 73 in 1925, tot f 69 in 1926, „waaruit blijkt, dat de banken over het algemeen voorzichtig bleven.” Er is van verschillende kanten gewaarschuwd tegen het verlenen van te veel krediet aan de bevolking. Dit gevaar is niet denkbeeldig, maar voor alarmerende uitlatingen (die in een enkel geval kant noch wal raakten), bestaat geen aanleiding. Met nadruk wordt in het verslag ontkend, dat er van overkreditering sprake zou zijn. De verhoging van het uitgeleend bedrag is geheel te danken aan de omstandigheid, dat een steeds groter aantal personen van de volksbanken gebruik maakt. Biezonere economiese oorzaken zijn daarvoor niet aan te wijzen. Het meest waarschijnlijk is volgens het verslag het volgende. De banken streven er naar, zich steeds meer aan de behoeften der leners aan te passen. In toenemende mate gaan zij er toe over, op vele plaatsen in haar ressort regelmatig zitting te houden, waardoor de leners geen grote afstanden behoeven af te leggen. Men tracht de periode tussen aanvraag en uitbetaling zo veel mogelijk te verkorten tot hoogstens 14 dagen. „Jaarlijks kan men nu eens in het jaarverslag van deze dan weer van gene bank lezen, dat een strouve werkwijze door nieuwe, soepeler methodes is vervangen en dat als gevolg daarvan de uitleening is toegenomen” (bl. 6). Het zou van het grootste belang zijn te weten, of met de toenemende uitleening door de volks- en desabanken een afnemend gepaard gaat van het krediet van allerlei voorschotgevers en woekeraars in de desa. Wij weten dit niet. Maar om het belang van de zaak neem ik de volgende mededelingen uit het verslag over. De volksbank te Jogjakarta is begonnen in het regentschap Adikarta, in aanvulling op het desabankkrediet, leningen van bescheiden omvang uit te geven ter bestrijding van de verpanding van klapperbomen. Haar jaarverslag vermeldt dat voor deze samenwerking van volksbank en desabanken vele Chinezen in dat regentschap het veld hebben moeten ruimen. Evenzo rapporteert de Tegalse Afdelingsbank, dat haar verhoogde uitleening en die der desabanken het aantal in de desa's rondzwervende Arabieren deed verminderen. Men zal moeten afwachten, of hier inderdaad symptomen zijn van iets, dat bij be-

leidvolle uitleenpolitiek tot een algemeen verschijnsel zou kunnen worden.

De verlaging van de depositorente der volksbanken van 6 op 5 pCt. is zonder schokken tot stand gekomen. „Vele beleggers, die aanvankelijk uit boosheid over de verlaging hun deposito's wegtrrokken, kwamen spoedig terug, nadat zij bemerkten hadden, dat zij elders niet voordeeliger terecht konden.” In een materie als deze zullen de banken goed doen, de leiding van de Centrale Kas, die zoveel beter geïnformeerd kan zijn dan de plaatselijke besturen, steeds te volgen.

De liquiditeit der gezamenlijke banken is groot. Twijfel daaraan moet uitgesloten zijn voor hem, die weet te onderscheiden tussen vorm en wezen van de gelden, die door desakredietinstellingen en inlandse gemeenten bij de volksbanken zijn belegd. De achterstand vertoont een gunstig beeld.

De door de banken in rekening gebrachte interest daalde van 16,2 pCt. in 1925 tot 15,9 pCt. in 1926. Reeds eisten 24 banken voor nieuwe leningen ten hoogste 15 pCt., terwijl 9 banken niet meer dan 12 pCt. in rekening brachten. „Dit beteekent een aanzienlijke vooruitgang vergeleken bij vorige jaren. Binnen eenige jaren zullen waarschijnlijk de banken met een rentevoet hooger dan 15 pCt. tot de uitzonderingen behooren en die met 12 pCt. een belangrijke fractie van het geheel uitmaken. Een intrest van 9 pCt. voor leningen boven f 1000 is reeds zeer gewoon” (bl. 9).

Ook de volksbanken in de buitengewesten leenden in 1926 meer uit dan in het voorafgaande jaar. De gegevens hebben betrekking op 18 banken, in plaats van 19, daar de Lampongse Volkskredietbank, die feitelijk niet meer tot de volksbanken behoort (ze fungeert nog slechts ten behoeve der goevernementskolonisatie), geen statistieken aanbod. Deze 18 banken hadden ult. boekjaar ruim f 2,2 millioen meer uitstaan dan het jaar tevoren. Als oorzaken van deze vermeerdering worden opgegeven: prijsdaling van de inlandse rubber (tot een meer normaal, hoewel nog steeds lonend, peil); uitbreiding van het arbeidsveld, hetzij in de breedte, hetzij in de diepte; verbetering van de wegen en daardoor ontstane economiese ontwikkeling; in Atjeh opleving van de economiese toestand, uitbreiding van de inlandse rubbercultuur, toenemende teelt van tweede gewassen en opleving van de rijstteelt.

De achterstand vertoont een zeer gunstig beeld. Het winstcijfer van de banken is groot (f 348.200); renteverlaging is mogelijk. Verschillende banken gingen er reeds toe over.

Het bedrijf van de *desaloemboengs* op Java vertoonde in alle opzichten een gunstig beeld. Wel werden, door samenvoeging van desa's of omdat de bevolking ze niet meer op prijs stelde, weer 268 van deze instellingen opgeheven, maar de uitleening nam toe (met 63.000 pikol) en het aantal leners vermeerde (met 29.000 personen). Men kan zeggen, dat de loemboengs tans, waar ze nog bestaan, door de bevolking op prijs worden gesteld.

Ook voor de *desabanken* op Java en Madoera is 1926 in het algemeen een gunstig jaar geweest. Het percentage van de achterstand nam echter toe van 0,8 tot 1,2 pCt. Als oorzaken worden opgegeven late sawahaanplant in 1925 en langdurige droogte in het verslagjaar, waardoor het budget van de desaman in de war raakte. Daarnaast wordt als euvel opgegeven de weinige medewerking van de desabankcommissies, die, inplaats van zelf het voorbeeld te geven met op tijd te betalen, achterstallig bleven. Lenen onder pres-sie van en voor kommissieleden is herhaaldelijk in het verslagjaar voorgekomen. Vooral in streken met kom-munaal grondbezit maakt het desahoofd dikwels misbruik van zijn macht. De medewerking van de ambte-naren van het binnenlands bestuur is ook voor deze instellingen van het grootste belang.

Het aantal desabanken is nog voor grote uitbrei-

ding vatbaar. Het nam toe van 4307 in 1925 tot 4754 in 1926. Het uitgeleend bedrag steeg van f 32 miljoen tot f 34,3 miljoen in het verslagjaar.

De berichten over de *dorpsbanken in de buitengewesten* luiden gunstig. De aardbeving op 28 Juni 1926 heeft voor het dorpsbankwezen in Sumatra's Westkust geen ernstige gevolgen gehad. — Er was enige jaren geleden bij de dorpsbanken in de buitengewesten veel achterstand, maar het nieuwe achterstandcijfer, op 1926 betrekking hebbend, is gunstig (0,2 pCt.). In Palembang en Benkoelen werden in vroeger jaren zgn. margabanken opgericht. („Marga” duidt in de Alas- en Bataklanden op de stam, de genealogiese gemeenschap; hier, in Zuid-Sumatra, kan men bij het woord marga denken aan de gezamenlijke mark van een groep bij elkaar behorende dorpen, dus aan een territoriale gemeenschap. Marga-bank zou dus vertaald kunnen luiden: distriktsbankje). In het verslag leest men van goede samenwerking tussen de Palembangse Volksbank en de margabanken.

Er is in de laatste tijd veel kritiek geweest op het volkskredietwezen. De beste kritiek intussen is nog steeds te vinden in de verslagen van het volkskredietwezen zelf.

G.

DE TABAKSHANDEL IN 1927.

Wanneer men een terugblik slaat op 1927, valt niet te ontkennen, dat dit jaar betere resultaten heeft opgeleverd voor de producenten dan voor den handel.

Weliswaar bracht de Sumatra-oogst 36 cents per $\frac{1}{2}$ KG. minder op dan het jaar tevoren, nl. 194 cents tegen 230 cents per $\frac{1}{2}$ KG., maar toch blijft het resultaat voor de importeurs in doorsnee zeer bevredigend, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat de 1926er oogst ruim 20.000 pakken meer leverde dan de vorige.

Ook de Java-tabak bracht, althans voor zoover de beide hoofdsoorten Vorstenlanden en Bezoekie betreft, voor de importeurs dooreengenomen zeer loonende prijzen op.

De handel daarentegen ziet zijn arbeidsveld langzamerhand kleiner worden. Aan de tabak, welke naar Amerika verkocht wordt, valt door het de laatste jaren ingevoerde verkoopsysteem, waarbij de Amerikaanse koper direct van den importeur koopt en zich van de niet voor hem passende merken bij ondershandsche inschrijving weder ontdoet, voor den handel niets meer te verdienen, evenmin als aan het gros der Regie-zaken. Door de steeds grooter wordende concentratie in de tabaks- en sigarenrijverheid wordt niet alleen de kring zijner afnemers automatisch verkleind, doch wordt bovendien hoe langer hoe meer de gelegenheid geschapen, dat de fabrikanten hun behoefte direct bij den importeur dekken. In de kerftabak-branche wordt dit nog in sterke mate in de hand gewerkt door het aan de markt brengen van zoo kleine partijtjes, dat elke fabrikant — groot of klein — zonder tusschenkomst van den handel direct kopen kan wat hij noodig heeft.

In deze zich wijzigende toestanden is ongetwijfeld mede een der oorzaken te zoeken van het feit, dat de laatste jaren meer in zwang gekomen zijn de veel meer speculatieve *leveringszaken*, waarbij door den handel voor groote quantums, vaak geheele nog nauwelijks afgewerkte oogsten, het risico van den importeur op eigen schouders genomen wordt.

De toestanden in de sigarenrijverheid geven nog niet veel reden tot tevredenheid. Zoowel in Holland als in Duitschland wordt het overgrote deel der sigaren, waarvan de prijzen zich nog steeds niet aangepast hebben aan de hooge productiekosten, nog verkocht zonder een redelijke winstmarge voor den fabrikant. Daarbij kwamen in Duitschland de moeilijkheden tusschen werkgevers en werknemers, welke in het voorjaar opgelost werden door een loonsverhoging van 7 $\frac{1}{2}$ pCt., doch die in November geleid hebben tot een algemeene uitsluiting als verweer der

fabrikanten tegen een in strijd met het loopende arbeidscontract begonnen wilde staking in Leipzig. Deze uitsluiting is weliswaar na enkele weken opgeheven, waarbij overeengekomen werd, dat na het verstrijken van den contractstermijn een verdere verhoging der loonen met 10 à 12 pCt. zou volgen; de dreigende moeilijkheden hadden echter reeds lang tevoren haar schaduw vooruitgeworpen. Door een en ander is dan ook het „Herbstgeschäft”, waarop de Nederlandsche handel na de weinig vlotte afneming door Duitschland gedurende de zomermaanden gehoopt had, grondig bedorven.

Voor het eerst sinds verscheidene jaren toont de export van sigaren uit Holland weder eenige vermeerdering (van 49 tot 55 miljoen stuks).

Daarentegen verminderde de export van gekorven tabak van 12 tot 11 miljoen pond.

Van Sumatra leverde de 1926er oogst 239.914 pakken, welke opbrachten 194 cents per $\frac{1}{2}$ KG., tegen 218.370 pakken verkocht tot 230 cents per $\frac{1}{2}$ KG. het jaar tevoren.

De totale waarde van den oogst bedroeg dus circa 72 miljoen gulden, of 5 miljoen gulden minder dan die van den 1925er oogst.

De berichten omtrent den uitval van dezen oogst luidden van het begin af weinig gunstig, wegens gebrek aan regen. In de eerste inschrijving bleek reeds dadelijk, dat ditmaal deze berichten niet overdreven waren. De tabak had voor het overgrote deel het type van een onberegend gewas: weinig uitgegroeid en daardoor wat dik en smal van blad met veel vochtige, gedeel'elijk wat broeiige bladen. De kleuren waren over het algemeen tamelijk helder, de verhouding roodachtige miskeurige ondermerken was echter vrij groot, terwijl de tabak ook in de betere sorteeringen veelal een onrijp-bont karakter toonde. Bovendien lieten qualiteit en in veel gevallen ook de brandbaarheid aan het blad te wenschen over.

Opvallend was het, dat ook in dezen oogst toch nog verschillende ondernemingen voorkwamen (vooral zulke, waarop laat met planten aangevangen werd), waar het weer klaarblijkelijk veel gunstiger geweest was en die daardoor een product leverden, dat ver boven het gemiddelde van den oogst uitstak.

Het zandblad leed aan dezelfde fouten: mooie dofvale merken bleven een uitzondering. Daar bovendien het quantum zandblad, dat in den oogst voorkwam, veel kleiner was dan vorige jaren, werden de sporadisch voorkomende betere partijen dan ook onder groote concurrentie op het hoogste peil van verleden jaar betaald.

De uitval van het middenblad en topblad was, ook weer met enkele uitzonderingen, slechts matig; goed rijp vlot-brandend omblad, waarvoor het geheele jaar vraag bestond, kwam hierbij slechts zelden voor.

Toen, zooals gewoonlijk, in Maart de campagne geopend werd, zetten de Amerikaanse koopers de prijzen in verhouding tot den uitval, enorm hoog in. Reeds na de eerste inschrijvingen bleek echter, dat de oogst in Amerika nog minder gunstig beoordeeld werd dan aanvankelijk hier het geval was. Enkele der grootste fabrikanten dekten nagenoeg hun geheele behoefte voor het loopende jaar nog uit oude voorraden, waardoor zij den 1926er oogst zoo goed als geheel konden overslaan, terwijl vele anderen slechts met tegenzin daaruit kochten. Dit oefende natuurlijk al spoedig een terugslag uit op de Nederlandsche markt. Zooals men dikwijls ziet, vervielen de Amerikaanse koopers thans wel eenigszins in het andere uiterste. Niet alleen werd de prijsbasis, met uitzondering der zeer weinige partijen superieure tabak, veel lager, doch bovendien schoten zij thans tabak uit, zooals zij eerst grif medegenomen hadden. Het naar Amerika verkochte quantum uit den 1926er oogst is dan ook belangrijk kleiner gebleven dan het jaar tevoren; nl. circa 26.000 pakken tegen 33.000 pakken. Dit verschil werd voor de Amerikaanse importeurs eenigszins goedge maakt door den voor hun doel bijzonder goeden

uitval van den Vorstenlanden-oogst, waarvan verleden jaar nagenoeg niets door Amerika genomen werd, terwijl men dit quantum thans wel op circa 10.000 pakken schatten kan.

De zaken in Sumatra-tabak met Duitschland zijn het geheele jaar slepende gebleven. De fouten van den oogst werden breed uitgemeten; dat verschillende partijen toch ook wel — vooral wat kleur aangaat — hun goede eigenschappen hadden, werd liefst geheel uit het oog verloren, kortom fabrikanten kochten alleen dat wat zij strikt noodig hadden. Hoewel de prijzen zich gedurende het grootste deel der campagne in een min of meer dalende richting bewogen, hebben zich groote sprongen daarin toch niet voorgedaan. In hoofdzaak is dit toe te schrijven aan het feit, dat de voorraden oude tabak in het begin van het jaar slechts klein waren, zoodat fabrikanten zich wel genoodzaakt zagen, zij het dan ook zonder veel animo, hun behoefte uit den nieuwen oogst regelmatig te blijven dekken. Alleen in de laatste herfst-inschrijving, welke met een vrij groot quantum zeer ordinaire tabak de campagne sloot, kon men plotseling een vrij scherpe daling voor deze minste kwaliteit waarnemen.

De Nederlandsche sigarenfabrikanten kochten eveneens minder dan anders, terwijl Zweden, dat zich in de eerste inschrijvingen geheel als koper teruggetrokken had, in den loop der campagne toch eenige der allerbeste partijen meester werd. Overigens bepaalden de Regie-koopers direct in inschrijving zich tot een paar partijen door Hongarije gekocht.

Ook dit jaar werd de geheele oogst der Tabakmaatschappij „Arendsburg”, 25.872 pakken, ondershands verkocht; het grootste deel werd echter voor rekening der koopers op de gewone wijze bij inschrijving gebracht.

De Deli Maatschappij verkocht aan het eind der voorjaarscampagne uit de hand circa 15.000 pakken middel- en mindere tabak.

De 1927er Sumatra-oogst zal vermoedelijk een iets kleiner quantum dan de 1926er oogst leveren.

Over den 1926er Java-oogst hadden de berichten van den aanvang af veel gunstiger geluid dan over dien van Sumatra. Inderdaad bleek deze dan ook een veel beter product te leveren dan de 1925er oogst gebracht had.

De eerste partijen *Vorstenlanden* toonden reeds dadelijk een volbladig dun gewas, zeer voordeelig in de uitwerking en daardoor voor Amerika bijzonder geschikt. Dat de kleuren over het geheel wat te veel naar het roode overhielden, is voor dit doel een veel minder groot bezwaar dan voor het verbruik in Duitschland en Holland. Voor dergelijke tabak besteedde Amerika ongekende hooge cijfers (tot 80 cents per ½ KG. en meer voor de allerbeste merken), welke die voor Sumatra betaald, vrij dicht naderden. Wanneer men in aanmerking neemt, dat, zooals hierboven reeds vermeld, circa 10.000 pakken of bijna 10 pCt. van den Vorstenlanden-oogst dit jaar hun weg naar Amerika gevonden hebben, behoeft het geen betoog, dat bij den betrekkelijk lagen kostprijs van het product, de resultaten voor verschillende ondernemingen schitterend geweest zijn. De geheele Vorstenlandenoogst van circa 120.000 pakken bracht dan ook met een doorsneeprijs van ruim 80 cents per ½ KG. nagenoeg het dubbele op van den 1925er oogst.

Een uitzondering moet gemaakt worden voor die ondernemingen, welke een product leverden, dat — soms weliswaar mooi van bladstructuur — in brandbaarheid al te veel te wenschen overliet. Over deze fout stappen noch de Amerikaansche noch de Europeesche koopers gemakkelijk heen; dergelijke partijen konden dan ook gedurende het geheele jaar slechts tot zeer teleurstellende prijzen gerealiseerd worden.

Opmerkelijk is, dat het type der Vorstenlandentabak zich de laatste jaren geheel gewijzigd heeft, sinds de planters inplaats van op kleur en kwaliteit zich in de eerste plaats zijn gaan toeleggen op bladrijkm. Gevolg hiervan is, dat men de ouderwetsche

Vorstenlandentabak bijna niet meer ziet en sigaren in dit genre, vroeger een specialiteit van verschillende Nederlandsche fabrikanten, tot de zeldzaamheden zijn gaan behooren. Een bezwaar van deze eenzijdige oriëntering naar Amerika is dat de belangstelling voor het deel van den oogst, dat niet voor dit speciale doel geschikt is, sterk verminderd is. Dit deel vervalt daardoor vrijwel geheel in de categorie „omblad en binengoed” met een enkele kerfpartij, waarvoor het quantum rijkelijk groot is. Intusschen heeft dit in 1927 geenerlei bezwaar opgeleverd, aangezien de Fransche Regie daarvoor in Juli aan de markt kwam en tot het eind der campagne toe, groote quantum (ook weer met uitzondering der geheel onbrandbare partijen) opgenomen heeft.

Van *Bezoekie* viel een deel van den oogst eveneens veel beter dan het jaar tevoren. Intusschen had een gedeelte van dit district, vooral in het begin van den oogst, klaarblijkelijk toch nog met gebrek aan regen te kampen gehad. Het Sumatrazaad-product had hiervan veel meer te lijden dan het *Kadoezaad*, welk laatste gewas beter tegen droogte bestand is.

Aan *Bezoekie*-omblad bestond, door de algeheele mislukking van den 1925er oogst, bij de fabrikanten groote behoefte. Toen dan ook de eerste partijen van den nieuwen oogst aan de markt kwamen, en uit den uitval bleek, dat slechts een betrekkelijk klein deel daarvan onberispelijk omblad zou leveren, werden deze onder levendige concurrentie, op de buitengewoon hooge basis van 75 à 80 cents per ½ KG. grif verkocht (grootendeels direct aan fabrikanten). Meende men eerst, dat de prijzen als de eerste behoefte eenigszins gedekt was, wat gemakkelijker zouden worden, dit is althans voor de allerbeste partijen geenszins het geval geweest. Koopers waren echter het geheele jaar op het punt van de brandbaarheid der tabak zeer veeleischend. Partijen, welke in dit opzicht niet aan de hoogste eischen voldeden, vonden een veel minder grif onthaal, terwijl de prijzen voor het ordinaire omblad, reeds dadelijk belangrijk lager ingezet, in den loop der campagne eerder nog wat gedaald zijn.

Naar Amerika is ook in 1927 van *Bezoekie* zoo goed als niets verkocht. Voor Zwitsersche doeleinden leverde de 1926er oogst slechts een betrekkelijk klein quantum goed geschikte tabak, welke dan ook onder levendige concurrentie — een ongewoon groot aantal Zwitsersche handelaren en fabrikanten was voor deze gelegenheid naar Rotterdam gekomen — enorm hoog betaald werd.

De tabak, grootendeels krossoks, uit de andere districten *Loemadjang*, *Kedirie*, *Rembang*, *Kadoe*, enz. viel in doorsnee slechts matig uit. Het eerste deel van den oogst uit laatstgenoemde drie districten had veel van gebrek aan regen te lijden gehad; latere aanvoeren vielen in dit opzicht nogal wat beter uit. Zaken in deze soorten, welke in tegenstelling met de plantage-tabak uit de Vorstenlanden en *Bezoekie* bijna geheel opgekocht worden van inlanders en Chineez, zijn de laatste jaren weinig bevredigend geweest door het vaak ongemotiveerde opdrijven der prijzen in Indië. Daarbij komt, dat de belangstelling voor *Rembang* en *Kedirie* door den slechten uitval der laatste oogsten sterk verminderd is, en deze tabak in groote posten nog bijna alleen voor Regie-doeleinden gekocht wordt.

Aangevoerd werden in 1927 ruim 550.000 pakken Javatabak, waarvan circa 420.000 pakken bij inschrijving aangeboden werden.

Van Borneo werden aangevoerd 3548 pakken, verkocht tot 214 cents per ½ KG.

De *Bijsoorten* werden ook dit jaar vrijwel geheel ondershands verhandeld.

Van *Noord-Amerikaansche vatentabak* zijn de aanvoeren wat grooter geweest dan het jaar tevoren, vooral van Maryland-tabak, voor de mindere qualiteiten waarvan de prijzen in het oorsprongland in 1927 laag genoeg waren om met goed gevolg tegen andere kerfsoorten te kunnen concurreren.

Bovendien leverde de 1926er Burley-oogst een product, dat door zijn lichtsoortigheid voor Holland bijzonder geschikt was, terwijl het juist daardoor voor de Amerikaansche markt minder goed paste. Hiervan werden dan ook door de Hollandsche handelaren en fabrikanten tot zeer lage prijzen flinke posten geïmporteerd.

Het quantum Kentucky in 1927 aangevoerd, verschilde niet veel met dat van het vorige jaar. Intusschen wordt deze soort grootendeels direct door de fabrikanten geïmporteerd en heeft dus voor den handel weinig belang meer.

Van gele Virginie's bleven de prijzen voor de betere qualiteiten hoog, terwijl in de ordinaire soorten hiervan op de Hollandsche markt de laatste jaren weinig omgaat.

Van Zuid-Amerikaansche tabak (als gewoonlijk in hoofdzaak Braziel en Domingo, terwijl in 1927 ook van goedkope Havana's een en ander geïmporteerd werd) waren de aanvoeren eveneens wat grooter dan het vorige jaar; die van de Britsch-Indische soorten konden zich op het lage peil van 1926 met moeite handhaven, als gevolg der hooge prijzen in het oorsprongland daarvoor verlangd.

Ook uit China bleven de aanvoeren onbeduidend, wegens de daar nog steeds heerschende troebelen. Bovendien vermindert de belangstelling der fabrikanten voor deze tabak in sterke mate door den onbevredigenden uitval van bijna alle aangevoerde partijen.

Van Oriëntaalsche tabak bleven de aanvoeren ongeveer even groot als in 1926. Zaken hierin hadden een onregelmatig verloop.

Ordinaire partijen Grieksche tabak, welke gedeeltelijk reeds lang hier opgeslagen lagen, werden in het najaar tot sterk verlaagde prijzen ten slotte gerealiiseerd. Ook voor partijen Bulgaarsch, geringe Russische soorten en derg., waarvan vooral in Bremen en Hamburg nog groote quantums uit oude oogsten opgeslagen liggen, werden de limieten belangrijk lager gesteld, zonder dat dit in vele gevallen nog de mogelijkheid schiep om verkoopen daarin tot stand te brengen.

De handel in de betere soorten Oriëntaalsch concentreert zich in Holland hoe langer hoe meer in de handen van enkele groote lichamen.

De aanvoeren in 1927 bedroegen in totaal circa 111 miljoen KG. tegen 106 miljoen KG. in 1926.

Zij waren verdeeld als volgt:

Sumatra en Java:

Aanvoer in 1927 circa 73 miljoen KG.

„ „ 1926 „ 75 „ „

Noord-Amerikaansch:

Aanvoer in 1927 circa 15 miljoen KG.

„ „ 1926 „ 12 „ „

Zuid-Amerikaansch:

Aanvoer in 1927 circa 14 miljoen KG.

„ „ 1926 „ 11 „ „

Grieksch en Turksch:

Aanvoer in 1927 circa 6 miljoen KG.

„ „ 1926 „ 6 „ „

Diversen (Britsch-Indisch, Chineesch, Algiersch, Manilla, enz.):

Aanvoer in 1927 circa 3 miljoen KG.

„ „ 1926 „ 2 „ „

F. M. v. E.

EENIGE GEGEVENS OMTRENT DE ARBEIDERS-VAKBEWEGING IN NEDERLAND.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft wederom een belangrijke publicatie uitgegeven over den „Omvang der Vakbeweging op 1 Januari 1927”, waarop wij met enkele gegevens nader de aandacht willen vestigen.

Zooals bekend, vormt de „landelijke” vakbond, waarin arbeiders van een bepaalden (of soms meer dan een, maar toch altijd aanverwante) bedrijfstak zich vereenigd hebben, de basis van de arbeidersvakbeweging. Deze is meestal opgebouwd uit plaatselijke af-

deelingen of vakvereenigingen. De vakbonden zijn op hun gebied autonoom, zij hebben zich echter federatief vereenigd in vakcentralen. Bij de regeling der arbeidsvoorwaarden in de bedrijfstakken treden de vakbonden op (bij plaatselijke kwesties soms de afdelingen) en de arbeidsconflicten worden dan ook geleid door deze vakbonden. Uitkeeringen bij staking etc. geschieden dus ook uit de kassen der vakbonden. De vakcentrale komt daarbij slechts bij uitzondering (zooals bijv. in 1923/24 bij het textielconflict) in actie. De afdelingen hebben zich met de plaatselijke afdelingen der andere gelijkgestemde vakbonden tot bestuurdersbonden federatief vereenigd.

Het spreekt vanzelf, dat in ons land in de vakbeweging talrijke richtingen zijn. Zoo kennen we de z.g. moderne richting, die in het Nederl. Verbond van Vakvereenigingen (N.V.V.) tot uiting komt en die zeer nauw samenwerkt met de S.D.A.P.; de R.-K. richting in het R.-K. Werkliedenverbond (R.K.W.); de Prot. Chr. richting in het Christelijk Nationaal Vakverbond (C.N.V.); de neutrale richting in het Algem. Ned. Verbond (A.N.V.); de communistische richting (Moskou) in het Nationaal Arbeidssecretariaat (N.A.S.); de syndicalistische richting (Berlijn) in het Ned. Syndicalistisch Vakverbond (N.S.V.) en de hoofdarbeiders in het Verbond van Hoofdarbeiders (V.V.H.).

Verder is het duidelijk, dat er nog verschillende vakbonden zijn, die bij deze vakcentralen nog niet precies kunnen vinden wat zij nu wel willen en die zich nergens bij hebben aangesloten. Ook behoeft het geen betoog, dat al deze vakcentralen zich weer bij een internationale hebben aangesloten, nl. het N.V.V. bij het I.V.V.; het R.K.W. en C.N.V. bij het I.C.V.; het N.A.S. bij de R.V.I.; het N.S.V. bij de I.A.A.; het V.V.H. bij het C.I.T.I., terwijl het A.N.V. ook reeds verschillende pogingen heeft gedaan om met andere landen een Intern. Neutraal Vakverbond op te richten.

Ten slotte zij nog vermeld, dat de vakbonden uit de verschillende landen zelf ook nog internationaal verbonden zijn in z.g. beroepssecretariaten, waarvan bijv. de I.T.F. (de Intern. Transportarbeiders Federatie), waarvan Fimmen de groote man is, wel de meest bekende is.

Na deze zeer korte inleiding, die voor hen, die niet geregeld met de vakbeweging te doen hebben, allicht tot verduidelijking kan dienen, mogen wij overgaan tot het vermelden van enkele cijfers, om daarna nog enkele korte aantekeningen daarbij te maken.

Aantal organisaties	Werkelijke cijfers			In % totaal		
	1920	1926	1927	1920	1926	1927
Vakvereenigingen	8728	8229	8322	100	100	100
Vakbonden	248	243	240	100	100	100
daarbij aangesloten vakvereenigingen	8418	7964	8056	97	97	97
Vakcentralen	5	7	7	—	—	—
daarbij aangesloten vakbonden	113	118	115	45	48	48
„ „ vakvereen.	6255	5837	5855	72	71	70
Bestuurdersbonden	250	302	300	—	—	—
daarbij aangesloten vakvereenigingen	2353	2440	2448	27	29,5	29
Aantal georganiseerden	In duizendtallen			In % totaal		
Totaal aantal georganis.	683	493	504	100	100	100
waarvan R.K. of Pr. Chr.	238	169	178	35	34,5	35
overigen	445	324	326	65	65,5	65
bij vakcentralen	547	378	390	80	77	77,5
bij vakbonden	650	466	477	95	94,5	94,5
bij nat. en pl. zelfst. vakvereenigingen	33	27	27	5	5,5	5,5
bij bestuurdersbonden	330	244	251	48	49,5	50
N.V.V.	248	190	197	36,2	38,5	39
R.K.W.	141	90,5	96,5	20,6	18,4	19,2
C.N.V.	67	48	51	9,8	9,8	10
A.N.V.	40	13	11,6	5,8	2,6	2,3
N.A.S.	52	13,6	13,7	7,5	2,8	2,7
N.S.V.	—	6,2	4,9	—	1,2	1,0
V.V.H.	—	16	15,5	—	3,2	3,1
niet bij een vakcentrale ..	136	115	114	20	23	22,5

Limburg	34	18	20,5	5	3,7	4,1
N.-Brabant	70	43	46	10	8,7	9,1
Gelderland	52	40	40	7,5	8,1	8
Z.-Holland	177	133	134	26	27	26,6
N.-Holland	171	120	121	25	24,5	24
Zeeland	13	9	10	2	1,8	2
Utrecht	38	29	29	5,5	5,9	5,9
Friesland	21	17	17	3	3,5	3,4
Overijssel	43	37	37,5	6,5	7,5	7,5
Groningen	30	19	20	4,5	3,9	4
Drente	11	8	8	1,6	1,6	1,6
Amsterdam	108	75	75,5	16	15	15
Rotterdam	64	49,5	49	9,5	10	9,7
Gem. boven 100.000 inw..	241	178	179	35	36	35,5
„ 50-100000 inwoners.	66	58	58,5	9,5	11,8	11,6
„ 20-50000 „	132	101	104,5	19	20,5	20,7
„ beneden 20000 „	224	126	133	33	25,5	26,5
Vrouwen	54	31,7	31,6	8	6,5	6,5
Werklieden vrije bedrijf..	429	274	283	63	56	56
Ander personeel vrije bedr.	55	44	43,5	8	9	8,7
Personeel openbare dienst.	202	176	177	29	35	35
Diamantbewerkeren	11	6,5	6,4	1,6	1,3	1,3
Typografen	16	17	17	2,3	3,5	3,4
Bouwvakarbeiders	81	42	44	11,8	8,5	8,7
Mijnwerkers	11	5,4	7	1,6	1,1	1,4
Metaalbewerkeren	49	41	42	7,2	8,3	8,3
Textielarbeiders	27	26	26	4,0	5,3	5,2
Sigarenmakers	24,5	12,4	12,3	3,6	2,5	2,5
Land-, veen- en zuivelarb.	40	20	21,5	5,8	4,1	4,3
Transportarbeiders	58	36,5	38,5	8,5	7,4	7,7
Rijks- en gem.ambtenaren (inclusief post)	54	46	46	7,9	9,3	9,1
Rijks- en gem.werklieden..	35	26,5	28	5,1	5,4	5,5
Spoorwegpersoneel	46	41,5	41	6,7	8,4	8,1
Leeraren en onderwijzers.	34	33,5	34	5,0	6,8	6,7
Militairen	12	11	11	1,8	2,2	2,2
Politiepersoneel	14	12	12	2,1	2,4	2,4
Handels- en kantoorbed..	37	29	29	5,4	5,9	5,8

Uit deze cijfers blijkt, dat in Jan. 1920 de vakbeweging wat ledental betreft op een hoogtepunt stond en sindsdien belangrijk is gedaald tot Jan. 1926, waarna weer een kleine stijging is waar te nemen. De meeste vakverenigingen (97 pCt. met 95 pCt. der georganiseerden) zijn bij vakbonden aangesloten, de op zichzelf staande vakverenigingen hebben algemeen gezien weinig beteekenis. Ongeveer de helft van de vakbonden is bij vakcentrallen aangesloten met 70 pCt. der vakverenigingen en 77 pCt. der georganiseerden. Bij bestuurdersbonden zijn 29 pCt. der vakverenigingen met ongeveer de helft der georganiseerden aangesloten.

Merkwaardig is, dat de verhouding tusschen R.-K. of Chr. georganiseerden en de andere georganiseerden gelijk is gebleven, nl. 35 pCt. tegen 65 pCt.

Overigens zijn hier de cijfers der vakcentrallen van belang. Het blijkt, dat het N.V.V. relatief het beste de crisis heeft doorstaan, haar numerieke invloed is van 36 tot 39 pCt. gestegen. Het C.N.V. bleef relatief vrijwel gelijk (10 pCt.), het R.K.W. daalde iets (van 20,6 op 19,2), terwijl het A.N.V. en het N.A.S. althans numeriek vrijwel ophielden mede te tellen, ze daalden resp. van 5,8 pCt. en 7,5 pCt. tot 2,3 pCt. en 2,7 pCt. Ook de nieuwe vakcentrallen uit het N.S.V. en het V.V.H. — met resp. 1 pCt. en 3,1 pCt. der georganiseerden — kunnen moeilijk den weidschen naam van vakcentrale dragen. De beteekenis van deze vier centraal moet dan ook meer worden gezocht in de richting, die ze vertegenwoordigen, dan in haren omvang. In het bijzonder geldt dit voor het V.V.H., dat natuurlijk in aantal leden nooit met de eigenlijke arbeidersorganisaties zal kunnen concurreren. Dat er, behalve directe aanwinst van ongeorganiseerden, voor de vakcentrallen nog materiaal is om te bewerken, blijkt uit de 22,5 pCt. georganiseerden, die niet bij een vakcentrale zijn aangesloten.

Voor het ledental van de drie grootste vakcentrallen kan men een verhouding C.N.V. : R.K.W. : N.V.V. = 1 : 2 : 4 aannemen.

Vergelijkt men het aantal georganiseerden met de

in de Jaarcijfers van het C. B. v. d. Statistiek gegeven bevolkingscijfers der provinciën, dan blijkt, dat op 1 Jan. 1927 per 1000 inwoners georganiseerd waren: Limburg 40; N. Brabant 56; Gelderland 50; Z.-Holland 72; N.-Holland 86; Zeeland 40; Utrecht 75; Friesland 42; Overijssel 78; Groningen 52 en Drente 36. Wat de gemeente en gemeentegroepen betreft was het aantal georganiseerden per 1000 inwoners op 1 Jan. 1927: Amsterdam 104; Rotterdam 87; gemeenten boven 100.000 inwoners 97; gemeenten 50 tot 100.000 inwoners 100; gemeenten 20—50.000 inwoners 100; gemeenten beneden 20.000 inwoners 33. Vooral uit de laatste cijfers blijkt duidelijk de geringe organisatie op het platteland in verhouding tot die in de steden en in de industriële centra.

Verder is het merkwaardig, dat hoewel in het algemeen de onderlinge verhouding gelijk bleef, in Brabant en Limburg van 1920—1926 relatief een sterkere teruggang van het ledental was dan in het gehele land, doch in 1926 relatief een veel sterkere stijging. Vergeleken met 1920 zijn Gelderland, Z.-Holland, Overijssel, Utrecht en Friesland relatief gestegen, de andere provinciën gedaald. Een belangrijke werkelijke zoowel als relatieve daling viel te constateren in de kleine gemeenten, die van resp. 224.000 tot 133.000 en van 33 pCt. tot 26,5 pCt. terugliepen.

Noord-Holland en Zuid-Holland telden elk ongeveer een kwart van het totaal aantal georganiseerden, Amsterdam en Rotterdam tezamen ook, zoodat in de rest van Noord- en Zuid-Holland ongeveer evenveel georganiseerden waren als in de beide grootste steden tezamen.

Het aantal georganiseerde vrouwen is meer teruggegaan dan het aantal mannen, in 1920 vormden ze 8 pCt. en in 1927 6,5 pCt. van het totaal aantal.

Wat de onderscheiding naar den bedrijfstak betreft zien we, dat het aantal georganiseerden in het vrije bedrijf veel meer is teruggegaan dan dat in Overheidsdienst. In 1920 omvatte het vrije bedrijf 71 pCt. van het totaal, in 1927 65 pCt., terwijl deze cijfers voor het overheidsbedrijf resp. 29 pCt. en 35 pCt. waren. In welke bedrijven het verloop het grootst is geweest blijkt uit de nadere specificatie voor enkele belangrijke bedrijfstakken. Het meest zijn teruggegaan de organisaties in de bouwvakken, diamantindustrie, mijnindustrie, sigarenindustrie, landbouw-, veen- en zuivelbedrijf, en transportbedrijf, terwijl de organisaties der metaalbewerkeren, Rijks- en Gemeente-ambtenaren en -werklieden, spoorwegpersoneel en handels- en kantoorbedienden relatief veel minder leden verloren. De organisaties der textielarbeiders, der militairen en van het politiepersoneel konden zich vrijwel in ledental handhaven, terwijl die der leeraren en onderwijzers gelijk bleef en de typografen zelfs vooruit gingen (verplicht lidmaatschap!).

Een vergelijking met het totaal aantal arbeiders in de verschillende bedrijfstakken is niet goed mogelijk, omdat de laatste cijfers, die wij daarover feitelijk bezitten, van de beroepstelling van 1920 zijn. Toch kan men zonder meer wel zien, dat bijv. in den landbouw de organisatie al heel weinig ontwikkeld is. Ook in de mijnindustrie zijn slechts 7000 op een totaal aantal van 35.000 mijnwerkers georganiseerd. Relatief veel leden bezitten daarentegen de organisaties der diamantbewerkeren, typografen, spoorwegpersoneel en leeraren en onderwijzers.

Tot zoover de in de tabellen gegeven cijfers; het spreekt vanzelf, dat deze in de publicatie van het C. B. v. St. nog veel verder gespecificeerd zijn, doch wij mogen daarvoor naar de brochure zelf verwijzen. Daarin staan verder uitvoerige gegevens van alle vakbonden en een korte samenvatting over de voornaamste voorvallen in de vakbeweging van 1 Sept. 1926—1 Sept. 1927, benevens een kort overzicht van de internationale vakbeweging. Uit dit laatste blijkt, dat op 1 Jan. 1927 het I.V.V. 12,85 miljoen arbeiders telde, het I.C.V. 1.33 miljoen, de I.A.A. 272.500 en de C.I. T.I. op 1 Jan. 1926 1.23 miljoen. De grootste orga-

nisaties van het I.V.V. waren die in Duitschland (de A.D.G.B.) met 4.3 miljoen en die in Engeland (het T.U.C.) met 4.16 miljoen arbeiders. Voor de R.V.I., waren geen gegevens, doch hier is uiteraard de Russische vakcentrale met ruim 9 miljoen leden de voorname.

Ten slotte bevat de publicatie nóg gegevens over de geldmiddelen der vakverenigingen en wij kunnen de verleiding niet weerstaan daarvan nog enkele cijfers te vermelden.

In 1926 waren de inkomsten der vakbonden totaal 11.5 miljoen gulden, waarvan 9 miljoen aan contributie. De uitgaven waren 9.3 miljoen gulden, waarvan 557.000 gulden voor stakingsuitkeeringen, f 817.000 voor vakbladen, f 1.9 miljoen voor salarissen en f 689.000 voor ziekteuitkering. De overeenkomstige cijfers van de bij het N.V.V. aangesloten vakbonden (met bijna 40 pCt. der georganiseerden) waren ongeveer de helft dezer bedragen.

Het bezit der vakbonden was op 31 December 1926 15.3 miljoen gulden, waarvan f 9.06 miljoen van de vakbonden, aangesloten bij het N.V.V.; f 1.96 miljoen R.K.W.; f 1.35 miljoen C.N.V.; f 416.000 V.V.H.; f 128.000 A.N.V., en f 62.000 N.A.S. Men moet bij deze cijfers er mede rekening houden, dat alleen het N.V.V. voor al zijn leden opgave verstrekte bij de andere centralen voor resp. R.K.W. 99 pCt.; C.N.V. 89 pCt.; V.V.H. 88 pCt.; A.N.V. 74 pCt. en N.A.S. 94 pCt. De betreffende cijfers zullen dus iets hooger zijn.

De contributies der vakcentrale zelf bedroegen in 1926 ruim f 1 miljoen, waarvan f 800.000 voor het N.V.V.; de uitgaven waren f 730.000 (N.V.V. f 482.000) en het actief op 31 December f 1.63 miljoen (N.V.V. f 1.4 mill.).

De gemidd. ontvangsten der vakbonden per lid bedroegen over 1926 f 25,80, waarvan aan contributie gem. f 20,30. Merkwaardig is verder, dat, terwijl toch in de meeste bedrijven niet onbelangrijke loonsverlagingen hebben plaats gehad, de contributie per lid vrijwel gelijk bleef in vergelijking met 1922 toen ze met f 21,30 per lid per jaar een maximum bereikte. De totale ontvangsten waren in 1920 met f 15.7 miljoen een maximum, de uitgaven eveneens met f 13.6 miljoen. Het totale (van vakbonden en vakcentralen te zamen) vermogen is geregeld gestegen, het bedroeg op 1 Jan. 1914 f 3.8 miljoen, op 1 Jan. 1920 f 10 miljoen en 1 Jan. 1927 f 17 miljoen.

Bij al deze cijfers zijn de ontvangsten, uitgaven en bezittingen der werkloozenkassen buiten beschouwing gelaten.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem, 30 December 1927.

DE NIEUWE STATISTIEK DER LOONEN IN DE METAALNIJVERHEID.

Mr. Dr. J. H. van Zanten schrijft ons:

Het is een bekend feit, dat het Normalisatiebureau voor arbeidszaken in de metaalnijverheid op initiatief van den heer *Triebels* de pionier in ons land is geweest op het gebied van een goede loonstatistiek. De berekening van het gemiddelde uurloon en het gemiddelde uurinkomen, welke sedert 1918 elk halfjaar wordt gepubliceerd, is een onschatbare bron van gegevens over de loonvorming en de loonbeweging in dit voor ons land zoo belangrijke bedrijf, die juist door haar continuïteit zoo waardevol was.

En thans is plotseling die continuïteit verbroken en zijn de gegevens over het eerste halfjaar 1927 zoo sterk ingekrompen, dat zij een groot deel van hun betekenis hebben verloren.

Twee groote veranderingen zijn aangebracht. Terwijl tót 1927 tien verschillende tabellen werden samengesteld over: 14-, 15-, 16-, 17-, 18-, 19-, 20-jarige en ongeschoolde, geöfende en geschoolde meerderjarige werklieden, zijn thans de werklieden in slechts twee groepen verdeeld, nl. die beneden 30 jaar en die van 30 tot 65 jaar; welke beide weer in geschoolden, ge-

oefenden en ongeschoolden gesplitst zijn. Geen van deze groepen kan dus meer met die van vóór 1927 worden vergeleken. En terwijl vroeger de gegevens werden verstrekt voor alle gemeenten, waarin metaalnijverheid gevestigd is, worden zij thans slechts voor ieder der drie gemeenteklassen in haar geheel megedeeld; daardoor is het niet alleen enerzijds onmogelijk geworden de loonen in het bedrijf in de verschillende gemeenten, bijv. Amsterdam en Rotterdam, met elkaar te vergelijken, wat toch zoo belangrijk is, maar ook anderzijds om de loonen in dit bedrijf in een bepaalde gemeente met die in andere vakken, bijv. met die der gemeentewerklieden, te vergelijken.

Op welke gronden de algemeene vergadering van den Metaalbond tot deze inkrimping, verminking mag men wel zeggen, heeft besloten, is ons onbekend. Naar ons oordeel beteekent zij niet alleen voor den belangstellende en den belanghebbende buiten het bedrijf een groot verlies, maar zal ook het bedrijf zelf, zoowel bij strijd in eigen boezem tusschen werkgevers en werklieden als bij strijd naar buiten, er nadeel van hebben, dat het de plaatselijke loonen niet meer kan overzien noch met juistheid kan waarnemen, hoe de loonen zich sedert 1918 hebben ontwikkeld.

Voor ons is de mogelijkheid van dergelijke plotselinge veranderingen en waardeverminderingen van de gegevens een bewijs, dat ook de loonstatistiek niet in particuliere handen moest berusten, maar dat de statistische bureau's van staat of gemeente in staat moeten worden gesteld haar samen te stellen op zoodanige wijze, dat daarmee zoowel in de behoeften van het bedrijf zelf als in de algemeene behoeften, welke een dergelijk bureau het best kent, wordt voorzien. Dan zou ook een waarborg worden verkregen, dat de continuïteit niet dan in het belang der statistiek zelf wordt verbroken.

In dit geval zou dat doel zeer goed te bereiken zijn, indien de loonschriften zouden worden opgezonden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek en daar verder, natuurlijk in overleg met het bedrijf zelf, zouden worden bewerkt en gepubliceerd.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

BANKWETGEVING IN ZWEDEN.

Mej. Karin Kock te Stockholm schrijft ons:

In vele landen, waar, als een gevolg van de abnormale omstandigheden gedurende en kort na den oorlog, banken in moeilijkheden geraakt of gefailleerd zijn, heeft de publieke opinie erop aangedrongen, dat een onderzoek zou worden ingesteld, hoe verliezen en faillissementen in de toekomst vermeden kunnen worden. Onder deze omstandigheden is het zeer natuurlijk, dat een strenge bankwetgeving als het beste middel beschouwd werd. Dit was het geval in Zweden, waar weliswaar geen bankfaillissementen zijn geweest in dien zin, dat de deposito-houders hun geld verloren hebben, doch waar niettemin verscheidene banken gereorganiseerd moesten worden met het gevolg, dat groote kapitaalverliezen werden geleden en vele andere banken aanzienlijke bedragen aan oninbare veranderingen hadden af te schrijven.

Reeds in 1922 waren er in het Parlement stemmen opgegaan voor een herziening van de bestaande bankwet, maar de toenmalige Minister van Financiën, die wel een herziening noodig achtte, waarschuwde nochtans tegen overhaaste handelingen en beval een uitsstel van het onderzoek aan, totdat er normaler verhoudingen aangebroken zouden zijn, die het werk mogelijk zouden maken zonder beïnvloed te worden door moeilijkheden en andere onzekere toestanden, die de na-oorlogsche crisis met zich meebracht. Het is zonder twijfel een voordeel geweest, dat dit onderzoek eerst later, nl. in 1924, begonnen is en het rapport van de commissie, dat eenige maanden geleden gepubliceerd werd, vermeldt, dat zij meer gelegenheid heeft gehad om objectief te oordeelen over de oorzaken van de crisis in de bankwereld dan mogelijk

zou geweest zijn onder de pressie van het gedupeerde publiek en de critiek van de dagbladen en politici gedurende en kort na de crisis. De commissie bestond uit vertegenwoordigers van bankiers, ambtenaren, parlementsleden en economen, maar ondanks deze heterogene samenstelling bracht de commissie een eensgezind verslag uit.

Het voornaamste werk van de commissie was de verhouding tusschen de banken en de industrie te onderzoeken, nl. in hoeverre men kon zeggen, dat de industrie in handen van de banken was en welke maatregelen genomen moesten worden om de onafhankelijke positie van de industrie te herstellen.

Eveneens heeft de commissie de verhouding bestudeerd van den „bankcomptroller” tot de banken en de centrale bank. De derde belangrijke kwestie, die van de regeling der emissies in verband met nieuw opgerichte of uitbreiding van reeds bestaande ondernemingen, fusies enz., zal in de naaste toekomst een speciaal punt van onderzoek uitmaken, zoodat de voorstellen van de commissie slechts op de eerstgenoemde punten betrekking hebben.

Wanneer men het rapport leest, krijgt men den indruk, dat de commissie over het geheel de verantwoordelijkheid voor de verliezen van de banken niet werpt op de bankwet of op de bankiers, hoewel natuurlijk door hen in op zichzelf staande gevallen fouten zijn gemaakt. De voornaamste oorzaak is de inflatie en de spoedig daarop volgende deflatie van 1920 en volgende jaren geweest. Door de wijze, waarop de geldmarkt in Zweden is georganiseerd, rust de last van de financiering van de industrie geheel op de banken. De boom-periode bracht een snelle expansie van bankcredieten met zich mee, die verleend werden hetzij direct aan de industriele ondernemingen, hetzij indirect door middel van voorschotten tegen onderpand van de aandelen dezer maatschappijen. De depressie veroorzaakte groote verliezen, hooge bedragen moesten afgeschreven worden en vele ondernemingen waren niet in staat hun schulden aan de banken af te betalen. De banken moesten de ondernemingen wel tegemoet komen, aangezien een opvraging van de geleende gelden een financieele crisis in het leven zou hebben geroepen. Het resultaat was, dat de banken een groot aantal bevroren credieten overhielden, die langzamerhand moesten worden afgeschreven of in vele gevallen werden omgewisseld tegen aandelen in de respectievelijke ondernemingen, uitgegeven in verband met een financieele reorganisatie.

De commissie heeft een studie gemaakt van de verhouding van een aantal industriele ondernemingen tot de banken en is tot de overigens algemeen verwachte conclusie gekomen, dat op het oogenblik een grooter aantal maatschappijen geheel of gedeeltelijk afhankelijk is van de banken, dan het geval was in 1913. Men treft hen het meest aan in de ijzer- en staalindustrie, de machine-industrie en den houthandel. De macht van de banken over de industrie is echter minder groot dan men vermoedde en het onderzoek heeft niet uitgemaakt, dat de banken er doelbewust naar gestreefd hebben om de controle over de industrie te verkrijgen. Het is wenschelijk — en volgens mijn meening zullen vele bankiers het met de commissie op dat punt eens zijn —, dat er normaler verhoudingen ontstaan tusschen de banken en zulke maatschappijen, die nu geheel in het bezit van de eerstgenoemden zijn, maar aan den anderen kant is dit een zeer langzaam verlopend proces, dat door wettelijke maatregelen niet versneld kan worden.

De commissie heeft de methoden van de financiering van de industrie nagegaan met het doel om zich een meening te vormen over de mogelijkheid een dergelijke ontwikkeling in de toekomst te vermijden en zij is tot de conclusie gekomen, dat bepaalde maatregelen noodig zijn om het recht der banken, om aandelen te bezitten of industriele te financieren, te beperken. De belangrijkste voorstellen van de commis-

sie, die veel critiek van de zijde der banken hebben uitgelokt, betreffen juist dit punt.

Vóór 1911 mochten de Zweedsche banken geen aandelen bezitten. In dat jaar werd de wet herzien en deze beperkingen werden, hoewel niet geheel, toch voor het grootste gedeelte opgeheven, zoodat de banken een zeker recht kregen om aandelen te bezitten. De ervaringen, opgedaan met dochtermaatschappijen, die gedurende den oorlog werden opgericht om nieuwe ondernemingen, fusies enz. te financieren, waren niet bemoedigend en de commissie vond, dat de meeste verliezen toe te schrijven waren aan credieten, die aan zulke maatschappijen werden verleend. In 1921 reeds werd den banken verboden om aandelen te bezitten in maatschappijen, wier voornaamste doel was te handelen in aandelen of onroerende goederen, en de commissie is zelfs verder gegaan door een terugkeer van de toestanden van vóór 1911 aan te bevelen. Het is evenwel twijfelachtig of zulke beperkingen noodzakelijk zijn. In elk geval is het onmogelijk om juiste conclusies uit deze abnormale jaren te trekken. Van emissie-zaken op groote schaal hadden de Zweedsche banken geen ervaring, totdat de boom-periode gedurende den oorlog nieuwe problemen van industriele financiering met zich mede bracht en het is daarom niet te verwonderen, dat er fouten zijn gemaakt en verliezen zijn geleden. Dergelijke zaken moeten langzamerhand onder normale omstandigheden opgebouwd worden, voordat zij de kracht van inflatie en deflatie kunnen weerstaan en zonder twijfel zullen de ervaringen van het laatste tiental jaren de beste gids voor de toekomst zijn. Het vraagstuk van de verhouding tusschen de banken en de effectenmarkt behoort daarom te worden uitgesteld om eerst opnieuw te worden onderzocht wanneer de tegenwoordige wet onder normalere omstandigheden gewerkt heeft.

De commissie heeft ervan afgezien de credietzaken te regelen door een maximum vast te stellen, waarboven geen credieten aan één persoon verleend mogen worden of soortgelijke maatregelen te nemen, zooals in andere landen het geval is geweest. Toch heeft de commissie enkele grondslagen voor bankzaken opgesteld om deze in de wet op te nemen. Het gevaar dreigt echter, dat zulke desiderata, welke in overeenstemming met de publieke opinie over een gezond banksysteem zijn, langzamerhand als wet beschouwd zullen worden en dat overtredingen, die te wijten zijn aan gebrek aan inzicht, gehouden zullen worden voor overtredingen, die de interventie van den „bankcomptroller” rechtvaardigt. Zijn functies zullen daarbij minder duidelijk omschreven zijn.

Wat betreft het staatstoezicht op de banken, heeft de commissie bepaalde voorstellen gedaan, niet om de macht van den „comptroller” te vergrooten, maar om zijn positie duidelijker te maken. Op de samenwerking tusschen den comptroller en de centrale bank is de nadruk gelegd door bepaalde voorschriften in dit opzicht in de wet op te nemen. De commissie heeft eveneens andere voorstellen gedaan, die van minder algemeen belang zijn, daar zij betrekking hebben op details of meer juridische kwesties.

Het is eigenaardig, dat de publicatie van dit rapport minder aanleiding heeft gegeven tot een discussie over de voorstellen van de commissie zelf, dan over het vraagstuk van de tegenwoordige bankpolitiek met betrekking tot den rentevoet en over de mogelijkheid om de macht van de Rijksbank over de markt te vergrooten, hetzij door haar recht te geven tot het doen van commercieele bankzaken of door een speciale regeeringsbank voor dit doel op te richten. De toestand van de geldmarkt en de ontwikkeling van de geldrente gedurende de laatste jaren zijn zeer belangwekkend geweest en het lag daarom voor de hand, dat de gelegenheid aangegrepen werd voor een geanimeerde discussie over dit onderwerp. Deze discussie zal waarschijnlijk opnieuw beginnen als het wetsontwerp, gebaseerd op dit rapport, gedurende de komende zitting bij het Parlement ingediend zal worden. Het is

echter nauwelijks waarschijnlijk, dat een Overheidsbankwezen ooit meer zal worden dan een onderwerp van openbare gedachtenwisseling.

AANTEKENINGEN.

De invloed van de Vereenigde Staten op het wereld-prijsniveau.

De daling van het prijsniveau in alle landen met gouden standaard, die sinds 1925 regelmatig voortgang heeft gehad, leidde in 1927 tot een scherpe discussie over de oorzaken van dit voor handel en industrie over het algemeen zeer bedenkelijke verschijnsel. Verschillende Europeesche geleerden van naam wezen erop, dat de oorzaak was te zoeken in de politiek van den Federal Reserve Board. Het feit, dat ongeveer de helft van den wereldgoudvoorraad in Amerika was opgehoopt, had tot gevolg, dat een politiek van credietrestrictie door den Board moest leiden tot een daling van het prijsniveau in de geheele wereld. Wilden de andere centrale banken hun goudvoorraad niet naar Amerika zien afvloeien, dan dienden zij eveneens tot een credietrestrictie over te gaan en zodoende het prijspeil te drukken.

Omgekeerd had de Board het in zijn macht, het wereld-prijsniveau door een liberale credietpolitiek op peil te houden of zelfs te doen stijgen. De surplusreserve aan goud in de Vereenigde Staten was en is ook thans nog zóó groot, dat een aanzienlijk gedeelte hiervan kan wegvloeien, alvorens een beperking van de koopkracht in de Vereenigde Staten noodzakelijk wordt. Daartegenover staat, dat de goudvoorraad in de meeste andere landen relatief zooveel kleiner is dan die in de Vereenigde Staten en de surplusreserve ook in absoluten zin zóó weinig boven het wettelijk vastgestelde minimum uitgaat, dat een vermeerdering zich vrijwel geheel in een ruimere credietverleening en een daarmee gepaard gaande stijging van het prijspeil zou weerspiegelen. In het artikel „De gouden standaard voorheen en thans” in het nummer van 31 Augustus 1927 bespraken wij de hier in het kort aangeduide machtspositie van den Federal Reserve Board uitvoerig.

Talrijk waren dan ook de schrijvers, die den Fed. Reserve Board voor de daling van het prijsniveau gedurende de laatste twee jaren aansprakelijk stelden. Wij noemen slechts de Zweedsche hoogleraren Bertil Ohlin en Gustav Cassel en de Engelsche economen Keynes, Snowden en Sir Josiah Stamp.

In de Vereenigde Staten zelf vonden deze beschuldigingen, die overigens in argumentatie en betoogtrant lang niet allen parallel liepen, heftige bestrijding. Om slechts een enkele van de belangrijkste te noemen: in een tweetal nummers van de Commerce Monthly van de National City Bankschreef Dr. Chandler een uitvoerig verweer.

In de eerste plaats wees Dr. Chandler erop, dat de Vereenigde Staten volstrekt geen weloverwogen goudinvoerpolitiek hadden gevoerd.

In de tweede plaats betoogde Dr. Chandler, dat men zich niet mag laten misleiden door den grooten nominalen goudvoorraad in de kelders van de Federal Reserve Bank. In tegenstelling met de toestanden van voor den oorlog geven thans vele centrale banken er de voorkeur aan, een tegoed in New York te hebben in plaats van voor zulk een tegoed goud te koopen en dit renteloos in hun kelders op te slaan. Dit goud, ofschoon *formeel* eigendom van de Vereenigde Staten, kan derhalve *feitelijk* ieder oogenblik aan de Federal Reserve Bank worden onttrokken.

Thans wordt in het Januarinummer van de Commerce Monthly nogmaals een reeks argumenten aangevoerd, die zouden moeten bewijzen, dat de daling van het wereld-prijsniveau gedurende de laatste twee jaren volstrekt niet het gevolg is van de politiek van den Federal Reserve Board. Voor zoover er van een evenwichtsverstoring sprake is, zou men, volgens

den schrijver — wiens betoog wij hieronder samenvatten — de oorzaak niet dienen te zoeken bij het goud doch bij de goederen.

* * *

De onderstaande tabel geeft de veranderingen aan in de periode van November 1925 tot November 1927 op die goederenmarkten in de Vereenigde Staten, waar de handel het geheele zakenleven het zuiverst weerspiegelt en waar prijsveranderingen met een vrij groote mate van betrouwbaarheid gemeten kunnen worden.

Stijging van meer dan 10 %	Vee Huiden Suiker Steenkool Varkens Staalafval en ruwijzer Petroleum
Daling van 10-30 %	Zijde Haver Wol Tin Zilver Grof linnen Lood
Meer dan 30 %	Rubber Zink Hars.
Veranderingen in beide richtingen v. minder dan 10 %	Koper Staal Koffie Katoen Mais

De productie en de prijzen van levensmiddelen toonen een gemengd beeld. Bij een grootere productie daalde de prijs van tarwe iets beneden dien van 1925, terwijl de maïsprijs steeg ten gevolge van een geringen wereldoogst. De prijs van spek is, althans tijdelijk, lager en die van rundvleesch en huiden hooger dan dien van 1925.

In andere producten is de dalende tendens duidelijker waar te nemen. De productie van koper, zink, tin en lood was gedurende de twee laatste jaren grooter dan ooit in een overeenkomstige periode bereikt is. De productie van staal, vooral in de landen buiten de Vereenigde Staten, toont een enorme stijging en de wereldproductie van het afgelopen jaar zal waarschijnlijk die van 1913 met meer dan $\frac{1}{8}$ overtreffen.

De vooruitgang in efficiency, waardoor de werkelijke waarde van een zelfde eenheid is gestegen, is vooral opmerkelijk bij de brandstoffen. De steenkolenproductie is sedert 1925 met 8 pCt. toegenomen, ondanks het feit, dat in de afgelopen 10 jaren de kracht, ontwikkeld door één ton steenkolen, 25 pCt. of meer gestegen is en men in de industrie in toenemende mate waterkracht gebruikt. De petroleumproductie, die hoe langer hoe meer een doelmatig gebruik van haar bijproducten maakt, is in 1927 waarschijnlijk 15 pCt. grooter geweest dan in 1925.

Een gelijke ontwikkeling toont de textielindustrie. De wolproductie in 1926 was ongeveer even groot als de voor-oorlogsche; de opbrengst over 1927 heeft geleden onder de slechte weersgesteldheden, maar zij zal die van alle na-oorlogsche jaren zeker overtreffen. De wereldkatoenoogst van 1926 bracht een nieuw record, doch de vrees voor overproductie is voorloopig verdwenen door den geringen oogst van het afgelopen jaar, waardoor de prijzen zich weer herstelden tot dicht bij het niveau van 1925. De productie van zijde, die 2 jaar geleden reeds 60 pCt. grooter was dan voor den oorlog, is sedertdien nog met meer dan 6 pCt. toegenomen. De productie van kunstzijde is reeds 25 pCt. grooter dan in 1925 en voegt jaarlijks 250 millioen pond aan den voorraad textielgoederen toe. De jute-oogst in Indië lijkt klein in vergelijking met het vorige recordjaar, doch overtreft waarschijnlijk de productie van 1925 nog met $\frac{1}{8}$.

Indien nog andere feiten noodig zijn om den invloed duidelijk te maken, die de productiviteit heeft gehad op de prijsbeweging sinds 1925, zijn nog vele voorbeelden mogelijk. Zeer illustratief zijn in dit op-

zicht de pogingen, die aangewend zijn om de rubber- en koffieprijszen hoog te houden. Ondanks de restrictiepolitiek was de rubbervoorraad $\frac{1}{8}$ grooter dan in 1925 en 5 maal zoo groot als voor den oorlog, terwijl de koffieoogst in het afgelopen jaar $\frac{1}{3}$ grooter is dan in 1925, dat reeds een goed koffiejaar was.

Vele natuurproducten moeten op het oogenblik concurreeren met synthetisch bereide producten. Het succes van de chemische industrie is in de laatste jaren één van de markantste trekken van den technischen vooruitgang. De suikeroogst overtreft dien van 2 jaar geleden slechts met een gering bedrag, maar is aanzienlijk grooter dan in de jaren voor 1925.

De groote en steeds toenemende productie van grondstoffen gaat gepaard met een grootere productiviteit in de industrie en deze factoren werken samen tot een vergroot aanbod van industrieele producten op de wereldmarkt. Om definitieve conclusies te kunnen trekken, zou men de juiste kostprijzen moeten kennen en zou een directe vergelijking mogelijk moeten zijn. De gegevens van het Bureau of Labor Statistics wekken het vermoeden, dat er belangrijke tegenstellingen bestaan tusschen de prijzen van sommige grondstoffen en de daaruit geproduceerde artikelen. Slechts $\frac{1}{7}$ van de prijsstijging van leer bleek uit de prijsstijging van de schoenen en andere leerartikelen. Het aandeel van de grondstof in de totale kosten zou een grootere stijging hebben doen verwachten. De daling van de koperprijzen is geheel tot uiting gekomen in de noteeringen voor draad; de prijzen voor gasoline en petroleumbijproducten zijn meer gedaald dan die voor petroleum.

Een vorm van prijsdaling, die vaak over het hoofd gezien wordt, is de voortdurende technische verbetering van vele producten, waardoor een eenheid in 1927 meer waard is dan een eenheid in 1925 of 1913.

De schrijver van het hierboven genoemde artikel meent ten slotte te mogen concludereen, dat men — zonder de rol, die de goudbewegingen en de credietvoorwaarden in het prijsverloop spelen, te onderschatten — de grootere productie en de toenemende productiviteit in de industrie als oorzaak van de dalende prijzen niet over het hoofd mag zien. Het paradoxale verschijnsel van dalende prijzen gepaard met stijgende welvaart ware anders niet te verklaren.

* * *

In hoeverre is nu met het bovenstaande inderdaad weerlegd, dat de oorzaak van de prijsfluctuaties in de politiek van den Federal Reserve Board zou zijn te zoeken?

Het antwoord op deze vraag vindt men in de zoo juist verschenen Decemberpublicatie van de Svenska Handelsbanken, waar Prof. Ohlin zijn tegenstanders van repliek dient. Ook Prof. Cassel komt in het kwartaalsbericht van de Skandinaviska Kreditaktiebolaget op het vraagstuk terug. Terwijl Prof. Cassel in zijn vroegere publicaties sterker den nadruk legde op de verminderde goudproductie als oorzaak van de prijsdaling, komt zijn redeneering thans vrijwel met die van Prof. Ohlin overeen.

Laatstgenoemde erkent, dat Dr. Chandler ongetwijfeld gelijk heeft met zijn bewering, dat de Vereenigde Staten er allermint naar hebben gestreefd den goudvoorraad te vergrooten. Ook het feit, dat vele centrale banken de voorkeur geven aan een tegoed in Amerika boven een bezit aan goud, zoodat een gedeelte van den goudvoorraad, in het bezit van de Federal Reserve Banks, daar feitelijk berust voor vreemde rekening, valt niet te ontkennen. Voor het onderhavige vraagstuk is dit alles echter van geen belang. Evenmin het feit, dat de goederenvoorraad en de industrieele productie in de laatste jaren met sprongen toegenomen zijn.

Immers, de *tijdsorde*, waarin de verschillende verschijnselen zich hebben voorgedaan, doet hier ten slotte niets ter zake. Van beteekenis is enkel en alleen het feit, dat uitsluitend de Vereenigde Staten in staat

zijn geweest en nog zijn om het prijsniveau te controleren door een weloverwogen credietpolitiek onafhankelijk van de financiële positie van andere landen, terwijl de Europeesche centrale banken daarentegen iedere poging, om een stabiel prijsniveau te handhaven gedurende een tijdperk van dalende Amerikaansche prijzen, zouden hebben moeten boeten met een ongunstige betalingsbalans en eventueel met een export van goud, hetgeen in beide gevallen deflatie onvermijdelijk zou hebben en tot op zekere hoogte ook inderdaad heeft gemaakt.

Er is niet de geringste waarschijnlijkheid, dat een meer liberale credietpolitiek van de zijde van den Federal Reserve Board de prijzen sinds 1925 niet boven hun tegenwoordig niveau zou hebben gehouden en derhalve een deflatie hebben voorkomen, die niet alleen nadeelig is geweest voor de Europeesche industrie, doch, om een zeer specifiek voorbeeld te nemen, voor de landbouwers over de geheele wereld. Alle ervaring wijst erop, dat de credietpolitiek het prijspeil beslissend beïnvloedt. Ofschoon de tijd, die sinds de verlaging van het Amerikaansch disconto in de laatste helft van 1927 is verlopen, nog te kort is om een definitief oordeel te vellen over de resultaten, is het niet onwaarschijnlijk, dat de geringe neiging tot stijging, die het prijspeil gedurende de laatste maanden heeft te zien gegeven, direct en indirect het gevolg daarvan is.

Prof. Cassel komt in zijn jongste publicatie geheel tot dezelfde conclusie. Wanneer men de fluctuaties in de koopkracht van den dollar vergelijkt met de fluctuaties van de disconto-rente van de Federal Reserve Bank te New York, dan blijkt, dat deze in grove trekken parallel loopen. Nog duidelijker wordt de invloed van de bankpolitiek, wanneer men ook met de z.g. openmarkt-politiek van de Federal Reserve Banks rekening houdt. Prof. Cassel is dan ook overtuigd, dat de Federal Reserve Board wel degelijk in staat is — tenminste zoolang de goudproductie nog niet in die mate is gedaald, dat zelfs in de Vereenigde Staten het tekort voelbaar wordt — om het prijspeil op een bepaald niveau te handhaven.

Het feit, dat de U.S. Bureau of Labor sinds October 1927 haar Indexcijfer niet langer op basis 1913 baseert, doch het jaar 1926 als nieuwe basis heeft gekozen, wijst er volgens hem op, dat men voortaan in de Vereenigde Staten het prijspeil van dat jaar als norm zal aanvaarden.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1927 No. 10 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De volledige serie omvat 72 artikelen en is verdeeld in vijf groepen. Het onderscheid tusschen de „lange” en de „korte” serie is dit, dat van de 19 extra artikelen der lange serie gedurende 1914—1921 prijzen ontbreken.

Gedurende de laatste maanden zijn de indexcijfers van de invoerartikelen, zoowel die van de groepen als het algemeene, vrij stabiel met een weinig dalende tendens. Van Maart/Juni jl. stond het algemeene indexcijfer van de volledige serie op 161, Juli gaf 160, Augustus wederom 161, September en October 159.

Het gemiddelde prijsniveau van de *teutiële goederen* staat gedurende de 3 laatste maanden ruim 5 pCt. beneden het gemiddelde niveau van 1926. Het groepsindexcijfer was in 1926 gemiddeld 185, van Aug./Oct. jl. 175.

Het indexcijfer van de groep *levensmiddelen* daalde in September van 147 op 145, ten gevolge van het terugloopen van de prijzen van Rangoon en Saigon rijst met 14 en 7 pCt. De indexcijfers daalden resp. van 154 op 133 en van 139 op 129. In de laatste maand herstelden de prijzen zich eenigszins, het indexcijfer van Rangoon rijst steeg tot 141, dat van Saigon rijst tot 135, hetgeen met de stijging van zalm en een aantal andere artikelen het groepsindexcijfer op 148 bracht.

In September zijn enkele *ijzer- en kopersoorten* van de groep *metalen* belangrijk in prijs gedaald, zoodat het groepsindexcijfer 3 punten daalde en op 146 kwam te staan. October gaf een verdere daling te zien tot 145.

Ook het niveau van de *chemicaliën* vertoont in de laatste maanden een daling. Van deze groep heeft het artikel *hars* een belangrijke prijsvermindering ondergaan, het indexcijfer zakte van 232 in Februari op 174 in October jl.

Het algemeene indexcijfer van de groep *diversen* bleef sinds Februari jl. vrij constant op 175. In de jongste maand liep het terug tot 172, hoofdzakelijk ten gevolge van de prijsdaling van petroleum.

Uitvoer. Het gemiddelde prijsverloop van de 20 *uitvoerartikelen* ligt op een lager niveau en is veel minder stabiel dan dat der invoerartikelen. Sinds Januari bedragen de groepsindexcijfers 136, 132, 129, 128, 131, 132, 128, 130, 129 en 128. Tot de artikelen, die voornamelijk deze schommelingen in het prijsniveau veroorzaakten, behooren kapok, koffie, maïs, peper en suiker.

De prijzen van *kapok* daalden gedurende de eerste vier maanden van het jaar 11 pCt., het indexcijfer liep van 195 in Januari terug tot 173 in April; in Augustus was het wederom tot 199 gestegen. In September liep de prijs 15 pCt. terug, October gaf een verdere lichte daling te zien.

In de eerste zes maanden van dit jaar bleven de noteringen voor *koffie* vrij stabiel. In tegenstelling met de buitenlandsche markt, waar de prijzen sinds den aanvang van dit jaar geleidelijk daalden, viel in Juli jl. de prijs hier met 21 pCt. In Augustus zette de daling zich voort, hierna verbeterden de prijzen zich echter. Het indexcijfer gaf van Juni/Oct. 147, 116, 110, 114 en 120.

In Juli jl. waren de *maïsprijzen* ruim 46 pCt. gedaald beneden de notering van Januari. De laatste drie maanden heeft de prijs zich eenigszins hersteld. In Januari stond het indexcijfer nog op 220, in Juli op 118 en van Aug./Oct. op 152.

In de laatste maanden zijn de prijzen van *peper* sterk gestegen, het indexcijfer steeg van 199 in April op 231 in Mei, 255 in Juni, 275 in Juli, 285 in Augustus en 291 in September. October geeft thans weer 275.

Na een lichte verbetering van de noteringen voor *suiker, superieur*, in Aug. en September trad in de afgelopen maand wederom een verdere daling in. Het indexcijfer staat thans op 123, dat voor hoofdsuiker No. 16 e.k. op 103.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metaal ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	208	166	172	170	175	181	129	170
1923.	207	163	174	170	169	180	150	173
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
October 1926.	178	156	150	154	175	164	133	158
November ..	177	151	151	153	175	163	135	157
December ..	175	152	149	151	173	162	136	156
Januari 1927.	176	151	150	152	173	162	136	156
Februari ..	179	151	152	152	175	163	132	156
Maart ..	172	149	153	152	175	161	129	154
April ..	173	148	151	152	175	161	128	154
Mei ..	174	148	152	152	175	161	131	155
Juni ..	174	147	152	152	174	161	132	155
Juli ..	173	147	149	150	175	160	128	153
Augustus ..	175	147	149	149	176	161	130	154
September ..	175	145	146	149	175	159	129	153
October ..	175	148	145	148	172	159	128	152

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der beide groepen ondergaan geringe wijzigingen, terwijl sinds Augustus een daling merkbaar is. Het gemiddelde indexcijfer van de *inheemsche artikelen* is van April/November 168, 166, 167, 167, 165, 165, 163, 162. Evenals in den groothandel blijven ook hier de prijzen van suiker dalen.

Het algemeene indexcijfer van de *uitheemsche artikelen*, dat op een belangrijk lager niveau staat, bedraagt sinds Mei jl. 149, October en November geven 148.

Passerprijzen. De seizoenstijging in de prijzen van de landbouwgewassen, welke telken jare in het derde kwartaal plaats vindt, is ook thans merkbaar. Tot nog toe blijven de noteringen echter belangrijk lager dan in de overeenkomstige maanden van het vorige jaar.

De prijs van *klappers* vertoont in de eerste maanden van dit jaar een stijging, de overige artikelen w.o. *eieren*,

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In-heemsch ¹⁾	Uit-heemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
November 1926 ..	168	145	157	154
December ..	171	147	159	157
Januari 1927 ..	168	145	158	155
Februari ..	172	143	157	156
Maart ..	169	143	156	154
April ..	168	145	156	155
Mei ..	166	149	158	156
Juni ..	167	149	158	155
Juli ..	167	149	158	156
Augustus ..	165	149	157	154
September ..	165	149	157	154
October ..	163	148	155	153
November ..	162	148	155	152

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

vleesch, gedroogde visch en Javaansche suiker blijven stabiel.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Nov. 1927.	Jan./Nov. 1927	Jan./Nov. 1926
Prod. Steenkolen in tonnen.	789.219	8.436.116	7.852.027
Kolenslik	19.184	147.814	186.896
Aantal normale werkdagen ..	25	277	279

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Nov. 1927	Jan./Nov. 1927	Jan./Nov. 1926
Netto-productie in tonnen ..	16.778	184.233,8	194.151
Aantal normale werkdagen ..	25	231	277

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Nov. 1927	Jan./Nov. 1927	Jan./Nov. 1926
Afgeleverd:			
Geraff. zout	3.396	32.849,5	31.331,7
Industriezout	82	622,5	372,5
Afvalzout	134	1.502	1.058
Aantal normale werkdagen ..	26	282	280

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 December 1927	{ 9.385 ¹⁾ { 25.177 ²⁾	162	135
1 December 1926	{ 8.809 ¹⁾ { 23.918 ²⁾	171	111

1) bovengronds. 2) ondergronds.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	December 1927		December 1926	
	In miljoenen	Aantal	In miljoenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 24.3	24.429	f 27.5	18.212
Girobetalingen aan particulieren	„ 15.4	75.483	„ 25.-	84.524
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5.-	6.563	„ 5.1	7.049
Betalingen	„ 7.3	33.441	„ 8.4	33.394
Part.rekeninghouders	„ 18.5 ¹⁾	31.606 ²⁾	„ 18.5 ¹⁾	28.910 ²⁾
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponoord	„ 9.3	3.450 ²⁾	„ 8.6	3.093 ²⁾

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.
(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1927								Jan./Nov.	
	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	1926	1927
Arbeidsmarkt.										
Bedrag der gehouden aanbestedingen × f 1000	13.734	15.267	15.099	13.082	8.448	6.124	7.203	10.629	122.150	118.024
waaronder voor fabrieksbouw × f 1000	535	799	706	461	287	470	430	602	4.485	5.239
Staats- en part. mijnen. Aantal arbeiders op ten der maand	33.213	33.238	33.312	33.425	33.674	33.918	34.101	34.218	32.308 ¹²⁾	19,3
Haven- (Gemiddeld aantal taken p. week v.) Amsterdam	18,2	17,0	19,0	19,1	19,0	18,7	21,2	23,5	17,6	19,3
bedrijf (alle b. d. „Havenarbeids-Reserve“ (× 1000) ingeschr. losse arbeiders te zamen) Rotterdam	36,7	38,3	35,6	41,7	43,4	41,4	39,1	43,7	42,1	39,8
Indexcijfer der Werkloosheid.	6,1	5,1	4,9	5,6	5,4	5,6	5,5	§ 7,4	7,0	§ 7,0
Arbeidsbemiddeling. 1)										
Aanbiedingen v. werkzoekenden. (Ingeschreven ged. de maand. Overgebl. op het einde v. de mnd.) × 1000	44,6	45,9	45,4	44,9	50,2	46,6	51,6	61,8	528,9	546,2
Aanvragen van werkgevers. (Ingeschreven ged. de maand. Overgebl. op het einde v. de mnd.) × 1000	26,9	27,2	23,5	25,0	24,8	24,3	23,2	21,8	249,8	267,6
Plaatsingen.....	20,7	20,9	19,6	20,1	19,5	18,0	18,0	17,3	199,5	210,1
Arbeidsloon.										
Ondergrondse arbeiders (bij de mijnen)	f 5,45	f 5,48	f 5,47	f 5,49	f 5,54	f 5,51	f 5,52	f 5,51	f 5,40 ¹³⁾	f 5,40 ¹³⁾
Bovengrondse (loon per dienst)	„ 3,95	„ 3,94	„ 3,95	„ 3,96	„ 3,95	„ 3,94	„ 4,08	„ 3,96	„ 3,92 ¹³⁾	„ 3,92 ¹³⁾
Vaste havenarbeiders (Amsterdam Rotterdam) weekinkomen	§ f 34,74			§ f 34,29					f 34,83 ¹³⁾	f 34,83 ¹³⁾
Bouwbedrijven (Metselaar uurinkomen Amsterdam. Timmerman. Opperman.)	„ 0,95	„ 0,98	„ 0,97	„ 0,97	„ 0,96	„ 0,97	„ 0,98	„ 0,96	„ 0,92 ¹³⁾	„ 0,92 ¹³⁾
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderjarige arbeiders	„ 0,92	„ 0,91	„ 0,91	„ 0,90	„ 0,90	„ 0,90	„ 0,92	„ 0,93	„ 0,90 ¹²⁾	„ 0,90 ¹²⁾
	„ 0,87	„ 0,88	„ 0,86	„ 0,83	„ 0,86	„ 0,84	„ 0,84	„ 0,84	„ 0,84 ¹²⁾	„ 0,84 ¹²⁾
	§ f 0,62 ¹⁴⁾								„ 0,60 ¹⁴⁾	„ 0,60 ¹⁴⁾
Voortbrenging en verbruik.										
Zee. (aanvoer in Ned. havens 2) × 1000 K.G. visscherij. opbrengst × f 1000	3.703	4.209	5.616	10.572	12.967	12.051	25.912	17.508 ¹⁵⁾	17.508 ¹⁵⁾	17.508 ¹⁵⁾
*Productie der kolenmijnen × 1000 ton 3)	825	724	742	794	814	811	810	789	7.853	8.436
Voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheid steenkolen × 1000 ton 4)	725	799	865	963	1.111	1.043	924	890	9.183 ⁷⁾	10.189
In consumptie gebrachte suiker 5) × 1000 K.G.	17.202	17.028	18.248	21.151	16.406	17.968	19.056	19.615	188.968	192.583
Aan de consumptie onttrokken suiker 6) × 1000 K.G.	914	798	1.158	1.218	788	904	1.171	814	11.804	10.769
Schepen in aanbouw; inhoud in bruto Registerton 7)			171.825			163.824			160.604	
Indexcijfers prijzen landbouw- en veeteeltart. basis	131	136	137	143	141	143	138	149	134	137
Indexcijfers productiekosten van den landbouw 1910-14	161	159	160	159	160	160	161	162	160	160
Handel en Verkeer.										
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in miljoenen)	204	203	217	212	218	218	226	226	2.235	2.328
Invoer	151	152	162	159	164	184	178	163	1.598	1.744
Uitvoer	53	50	55	54	55	34	48	64	637	584
Saldo invoer	13,2	12,7	13,7	15,9	16,2	14,1	13,6	12,8	151,2	148,2
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in miljoenen)	112,77	112,65	114,55	118,20	121,21	121,22	121,32	121,01	124,28	121,01
Ontvangsten per dagkilometer sedert 1 Jan. (in gld.)	1.570	1.759	1.641	1.808	1.877	1.758	1.705	1.714	15.868	18.418
Inklaringen (geladen Nieuwe Waterweg zeeschepen) (in 1000 N.R.T.)	360	348	350	398	440	365	344	389	3.583	4.000
IJmuiden	2.408	3.008	2.723	3.038	3.019	2.766	2.746	2.581	38.263	30.698
Inklaringen Lobith (geladen rivierschepen in 1000 ton uitklaringen) (van 1000 K.G.)	2.100	2.467	2.434	2.825	2.687	2.547	2.531	2.275	15.685	25.960
Opgelegde zeeschepen o.d. ten der maand: aantal 9)	3	3	3	3	3	4	6	6	4 ¹²⁾	4 ¹²⁾
Idem: bruto inhoud in 1000 registertonnen	3	3	3	3	3	16	24	24	4 ¹²⁾	4 ¹²⁾
*Index v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.“)	129,2	129,6	124,0	118,2	122,8	125,1	123,1	123,6	122,7	128,3
*Goederenvervoer (Gelost bij invoer. Geladen bij uitvoer) (in 1000 ton)	1.813	1.979	2.192	2.334	2.281	2.273	2.048	1.950	21.433	22.123
in de havens 9)	752	779	821	840	778	911	928	839	10.509	8.906
Doorgevoerd met overlading	2.872	2.713	2.875	3.107	2.967	3.088	3.088	2.699	28.074	31.986
Prijzen, kosten van levensonderhoud.										
*Indexcijfers der groothandelsprijzen (Algemeen cijfer in Nederland (1913 = 100) Voedingsmidd. e.d. levens- onderhoud.)	143	145	149	151	149	150	150	151	144	148
Kosten van Arb.gez. A'dam (1 Oct. '23-30 Sept. '24 = 100).	147	150	155	157	154	156	158	160	144	153
Arbeidersgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100).			94,8			94,7			93,0 ¹⁶⁾	
Ambtenaarsgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100)			79,8			79,7			78,7 ¹⁶⁾	
			79,2			79,6			79,4 ¹⁶⁾	
Financieuzen.										
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal) (in miljoenen)	42,2	48,7	42,9	42,5	38,6	40,0	42,0	42,2	450,5	463,7
* Beursbelasting	0,481	0,492	0,421	0,405	0,449	0,528	0,657	0,375	4,709	5,579
* Invoerrechten	4,94	4,97	4,54	4,41	4,83	5,29	5,28	5,21	52,75	54,04
* Statistiekrecht	0,346	0,368	0,357	0,372	0,384	0,391	0,397	0,375	3,801	4,010
*Gegireerd door den Postch. en Girodienst (in miljoenen)	311	352	354	324	293	314	315	342	3.632	3.560
*Giro-omzet bij de Ned. Bank (in miljoenen)	3.508	3.485	3.362	3.367	2.872	3.265	3.693	3.549	31.456	36.828
*Opereend kapitaal der Ned. Bank 10) (in miljoenen)	417	439	439	441	442	436	440	489	453 ¹²⁾	
*Wisseldisconto der Nederl. Bank (gemiddeld pCt.)	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,11	4,50	3,50	3,65
*Particulier disconto	3,46	3,44	3,52	3,53	3,45	3,55	4,05	4,47	2,83	3,58
*Prolongatie	3,72	3,75	3,89	3,25	3,41	3,82	4,30	4,73	2,82	3,72
Gemiddeld Indexcijfer van rendement van oblig. 1921-9 = 100										
I. Nijverheid [Aand. van 49 ondern.]	104	103	102	102	103	107	112	110	103	
II. Bank- en creditinstell. [Aand. van 7 ondern.]	101	101	100	100	100	103	106	105	106	
III. Scheepvaart [Aand. van 7 ondern.]	113	112	107	104	111	116	115	112	109	
IV. Indische fondsen [Aand. van 24 ondern.]	148	153	149	147	153	157	157	157	157	
V. Petroleum [Aand. Kon. Ned. Petr. Mij.]	103	103	103	96	94	95	95	97	97	
I. Ned. Grootboekobligaties	4,05	4,04	4,05	3,94	3,89	3,98	3,96	4,07	4,02	
II. Nederl. Staatsleeningen	4,70	4,68	4,64	4,57	4,53	4,61	4,65	4,66	4,65	
III. Ned. Indische leeningen	4,96	4,93	4,91	4,88	4,92	4,93	4,94	4,93	4,94	
IV. Gemeent. en provinc. leeningen	4,72	4,70	4,68	4,66	4,64	4,64	4,63	4,67	4,71	
V. Spoorwegleeningen	4,66	4,64	4,64	4,61	4,58	4,60	4,59	4,62	4,61	
Fondsen II tm. V.	4,76	4,74	4,72	4,68	4,67	4,69	4,70	4,72	4,73	
*Emissies (onder aftrek conversies 11) (in mill.)	30,6	73,7	52,5	45,1	37,7	34,2	70,3	35,7	539,2	502,2
Aantal uitgesproken Faillissementen.										
	293	284	368	257	227	305	291	275	3.447	3.284

§ Voorloopige cijfers.

1) 40 distr.- en 3 andere arb.beurzen en, voor zoover bekend, de correspondentisch. der arb.bemiddeling. 2) Zoowel door Nederl. als buiten. schepen. 3) Kolensik niet inbegrepen. Wel zijn inbegr. de eigen consumptie der mijnen en de kolien, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkohlen“]. 4) Saldo invoer plus eigen productie. 5) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aangenomen mag worden, dat deze suiker binnenkort de consumenten bereikt. 6) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens

uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 7) Op den laatste van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 8) Te A'dam en te R'dam. 9) A'dam, R'dam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, IJmuiden en overige havens. 10) Zonder voorschot aan den Staat en schatkijspromessen rechtstreeks; 3e weekbalans v. d. maand. 11) Nom. bedrag voor April 23; Juni 13; Aug. 8; Sept. 14; Jan./Nov. '26 405,8; Jan./Nov. '27 44,0. 12) November. 13) 3e kwartaal. 14) 1e halfjaar. 15) Jan./Oct. 16) Sept.

December 1927

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	(Disc. Wissels. 4½ 13 Oct. '27)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
	Bel. Binn. Eff. 5 13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
	Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 3½ 31 Dec. '27
Javasche Bank...	4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 1 Nov. '27
Bank van Engeland	4½ 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	7 5 Oct. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6½ 24 Aug. '27
Bank v. Frankrijk	3½ 19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk.	4½ 16 Nov. '27	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y.	3½ 4 Aug. '27	Z.-Afr. Res. bnk 5½ 9 Jan. '28
Bank van Spanje...	5 23 Mrt. '23	

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	21 Jan.	16/21 Jan.	9/14 Jan.	2/7 Jan.			
Amsterdam Partic. disc.	4½	4½/16-3/8	4½/16-1/4	4½/8-7/16	2½/4-7/8	2½/8-7/8	3½/8-3/16
Prolong.	4	3½/4-4¼	3½/2-4¼	4-3¼	2¼/4-3¼	2¼/2-3¼	2¼/4-3¼
Londen Daggeld ..	3¼/4-1½	3-4	2½/2-3¼	2½/2-3¼	3-4	3½/2-4¾	1¾/4-2
Partic. disc.	3½/16-4	3½/16-4¼	4¼/4-5/16	4¼/4-5/16	4-1/8	4¾	2¼/4-3¼
Berlijn Daggeld ..	3½/2-6	3-6	2-6	3½/2-8	2-4	5½/2-7	-
Partic. disc.	30-55 d...	6¼	5½/8-6¼	5½/8-6	6¼/4-3¼	4-1/8	6½/8-3/8
56-90 d...	6¼	5½/8-6¼	5½/8-6¼	6¼/4-3¼	4-1/8	6½/8-3/8	2½/8-1/2
Waren-wissel.	6½/8-¾	6½/2-¾	6¾/8-7	6¾/4-7¾/8	4½/8-1/2	7½/2-8	-
New York Call money	3½/2-3¼	3½/2-4¾	4-¾	4-5¾/4	4-¾	4-¾	1¾/4-2½
Partic. disc.	3½/2	3½/2	3¾/8-1/2	3¾/8	3¾/4-7/8	3¾/8	-

1) Call money-koers van 20 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
17 Jan. 1928	2.48	12.08 7/8	59.07 1/2	9.75	34.57	100 1/8
18 " 1928	2.47 7/8	12.08 3/8	59.06	9.75	34.55 1/2	100 1/8
19 " 1928	2.47 7/8	12.08 3/4	59.07 1/2	9.74 1/2	34.56	100 1/8
20 " 1928	2.47 13/16	12.08 5/8	59.06 1/2	9.74 1/2	34.54 1/2	100 1/8
21 " 1928	-	12.07 7/8	59.05	9.74	34.55	100 1/8
23 " 1928	2.47 13/16	12.07 3/4	59.05 1/2	9.74	34.52 1/2	100 1/8
Laagste d.w. 1)	2.47 3/4	12.07 1/2	59.02 1/2	9.73	34.51	100
Hoogste d.w. 1)	2.48 1/8	12.09 3/8	59.10	9.76	34.60	100 1/4
16 Jan. 1928	2.47 13/16	12.09 3/4	59.06 1/2	9.75	34.57	100 1/8
9 " 1928	2.48 9/16	12.09 3/8	59.05	9.75 1/2	34.62 1/2	100 1/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.-	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
17 Jan. 1928	47.77 1/2	34.95	7.36	1.52 1/2	13.12 1/2	42.32
18 " 1928	47.76	34.95	7.36	1.52 1/2	13.11 1/2	42.27 1/2
19 " 1928	47.76	34.94	7.35	1.52 1/2	13.11 1/2	42.55
20 " 1928	47.75	34.95	7.34	1.53	13.11 1/2	42.44
21 " 1928	47.75	34.92 1/2	7.35	1.52 1/2	-	-
23 " 1928	47.72 1/2	34.97 3/8	7.34	1.52 1/2	13.10 1/2	42.28
Laagste d.w. 1)	47.70	34.85	7.33	1.50	13.09	42.20
Hoogste d.w. 1)	47.80	35.05	7.38	1.55	13.15	42.62 1/2
16 Jan. 1928	47.77 1/2	34.93 1/2	7.35	1.53	13.12	42.57 1/2
9 " 1928	47.82	35.05	7.35	1.52 1/2	13.12 1/2	42.81
Muntpariteit	48.-	35.-	2)	48.-	48.-	48.-

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
17 Jan. 1928	66.67 1/2	66.45	65.95	6.24	106	2.47 1/2
18 " 1928	66.65	66.42 1/2	65.95	6.24	106	2.47 1/2
19 " 1928	66.62 1/2	66.42 1/2	66.02 1/2	6.25	106	2.47 1/2
20 " 1928	66.57 1/2	66.40	66.-	6.24	106	2.47 9/16
21 " 1928	66.55	66.37 1/2	66.-	6.24	106	2.47 9/16
23 " 1928	66.52 1/2	66.37 1/2	65.97 1/2	6.24	106	2.47 9/16
Laagste d.w. 1)	66.55	66.30	65.90	6.22 1/2	105 3/4	2.47
Hoogste d.w. 1)	66.72 1/2	66.50	66.10	6.27 1/2	106 1/4	2.47 3/4
16 Jan. 1928	66.70	66.45	65.95	6.24 1/2	106	2.47 3/4
9 " 1928	66.80	66.45	65.95	6.24	106	2.47 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/4	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
17 Jan. 1928	4,87 1/16	3,93	23,82	40,34 1/8
18 " 1928	4,87 11/16	3,93	23,83 1/4	40,34 1/2
19 " 1928	4,87 11/16	3,93 1/8	23,84	40,34 1/2
20 " 1928	4,87 9/16	3,93	23,82 1/2	40,35
21 " 1928	4,87 7/16	3,93	23,82 1/2	40,35 1/4
23 " 1928	4,87 1/2	3,93 1/8	23,83	40,36
24 Jan. 1927	4,85 5/16	3,96	23,70	39,98
Muntpariteit ..	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	7 Jan. 1928	14 Jan. 1928	16/21 Jan. 1928 Laagste	21 Jan. 1928 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	369	366	366	369
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 1/4	1/10 3/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.90	27.81	27.86	27.92
B. Aires 1) ...	d. p. \$	47 13/16	47 13/16	47 1/4	47 7/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/68 3/32	1/68 3/32	1/68 3/32	1/68 3/32
Constantin ...	Piast. p. £	935	940	935	945
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/08 1/32	2/08 1/32	2/0 1/8	2/1 1/16
Kobe	Sh. p. yen	1/11 7/8	1/11 3/8	1/11	1/4 3/8
Lissabon 1) ..	d. per Esc.	27/16	27/16	27/16	27/16
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	50 3/4	50 3/4	50 1/8	51
Montreal 1) ..	\$ per £	4.88 1/8	4.88 3/8	4.88 1/2	4.88 3/4
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 29/32	5 29/32	5 29/32	5 29/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 1/16	2/7 1/16	2/6 3/8	2/7 1/8
Singapore ...	id. p. \$	2/43 3/32	2/43 3/32	2/33 1/32	2/4 1/8
Valparaiso 2) ..	\$ p. £	39.36	39.37	39.33	39.39
Warschau ...	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	43 1/4	43 1/2

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1) N.York 2)	Londen
16 Jan. 1928.. 26 1/4	17 Jan. 1928... 84 1/11
17 " 1928.. 26 3/16	18 " 1928... 84 10 1/4
18 " 1928.. 26 1/16	19 " 1928... 84 11
19 " 1928.. 26 1/16	20 " 1928... 84 10 1/4
20 " 1928.. 26 1/8	21 " 1928... 84 11 1/2
21 " 1928.. 26 1/4	22 Jan. 1927... 84 11 1/2
22 Jan. 1927.. 26 1/16	20 Juli 1914... 84 1/11
20 Juli 1914.. 24 1/16	

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in 8c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Jan. 1928	14 Jan. 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f 38.276.150,11	f 37.252.083,38
Saldo b.d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 308.883,54	" 636.890,65
Voorschotten op ultimo Nov. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 39.225.843,06	" 36.826.174,96
Voorschotten aan Suriname	" 10.423.208,95	" 10.429.443,95
Voorschotten aan Curaçao	" -	" -
Kasvoord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 131.503.649,83	" 128.841.953,31
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 16.419.165,07	" 21.369.482,55
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	" -	" -
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 2.895.348,03	" 2.895.348,03

Verplichtingen.	7 Jan. 1928	14 Jan. 1928
Voorschot door de Nederl. Bank	f 103.526.000,-	f 103.526.000,-
Schatkistbiljetten in omloop 1)	" 28.890.000,-	" 28.890.000,-
Schatkistpromessen in omloop	" -	" -
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" -	" -
Zilverbons in omloop	" 12.026.576,-	" 11.894.909,-
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	" -	" -
Id. aan Ned.-Indië	" 20.570.873,08	" 18.966.966,98
Id. aan Curaçao	" 279.191,83	" 269.258,21
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2) ..	" 22.116.807,70	" 20.571.062,91
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2) ..	" 57.475.397,30	" 61.222.981,11
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 1.315.000,-	" 1.315.000,-
Id. aan diverse instellingen 2)	" 5.263.932,66	" 5.191.352,03

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	14 Jan. 1928	21 Jan. 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 18.967.000,-	f 21.484.000,-
Saldo bij de Javasche Bank	" 15.318.000,-	" 12.160.000,-
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	-	-
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	-	-
Schatkistpromessen in omloop	" 300.000,-	" 300.000,-
Muntbiljetten in omloop	" 31.859.000,-	" 31.932.000,-
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 1.082.000,-	" 1.111.000,-
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 1.202.000,-	" 1.216.000,-

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 Januari 1928.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	70.565.851,92		f 85.915.084,27
	Bijbnk. "	2.478.141,74		
	Ag. sch. "	12.871.090,61		
Papier o. h. Buitenl. in disconto				
Idem eigen portef.	f	183.806,154,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				183.806.154,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	40.846.615,29		f 113.171.394,22
	Bijbnk. "	6.535.905,49		
	Ag. sch. "	65.788.873,44		
	f	113.171.394,22		
Op Effecten	f	109.327.294,22		
Op Goederen en Spec.		3.844.100,—		113.171.394,22
Voorschotten a. h. Rijk				
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	67.757.075,—		f 431.144.741,56
Muntmat., Goud		363.387.666,56		
	f	431.144.741,56		
Munt, Zilver, enz.		28.631.310,38		
Muntmat., Zilver				459.776.051,94
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds				23.827.147,02
Gebouwen en Meub. der Bank				5.000.000,—
Diverse rekeningen				39.382.849,15
	f	910.878.680,60		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.027.840,39		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfonds		4.825.129,48		
Bankbiljetten in omloop		768.262.380,—		
Bankassignatiën in omloop		455.728,15		
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	51.070.157,11		
saldo's: Anderen		36.703.082,13		87.773.239,24
Diverse rekeningen				14.534.363,34
	f	910.878.680,60		

Beschikbaar metaalsaldo f. 288.019.973,73
 Op de basis van 1/5 metaaldekking 116.721.704,25
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. 1.440.099.865,—
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
23 Jan. '28	67.757	363.388	768.262	88.229	288.020	54
16 " '28	67.754	353.472	788.186	77.510	275.586	52
9 " '28	67.756	342.235	807.365	84.296	258.718	49
2 " '28	67.764	332.326	840.032	102.154	238.862	45
26 Dec. '27	67.789	332.202	796.784	99.163	248.288	48
19 " '27	67.790	322.287	789.215	85.452	242.755	48
24 Jan. '27	60.603	354.956	793.877	55.132	273.920	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
23 Jan. 1928	85.915	—	113.171	183.806	39.383
16 " 1928	98.963	—	116.936	183.658	42.146
9 " 1928	122.838	—	120.662	183.308	51.668
2 " 1928	138.866	—	137.681	180.748	81.140
26 Dec. 1927	115.144	—	132.091	168.225	76.042
19 " 1927	120.676	—	127.186	158.178	73.763
24 Jan. 1927	71.092	—	130.440	193.417	43.544
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
17 Dec. 1927..	1.121	1.464	621	877	491
10 " 1927..	1.121	1.509	746	871	466
3 " 1927..	1.120	1.596	694	868	460
26 Nov. 1927..	1.141	1.448	554	845	460
19 " 1927..	1.130	1.469	544	849	519
18 Dec. 1926..	1.011	1.476	1.153	930	494
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
14 Jan. 1928	196.100		323.000	49.200	121.660
7 " 1928	196.800		323.000	49.300	122.340
31 Dec. 1927	196.300		319.800	55.400	121.260
24 Dec. 1927	178.306	17.371	319.214	56.112	120.938
17 " 1927	178.766	16.913	323.589	51.347	120.978
10 " 1927	178.597	17.738	323.889	53.399	121.218
3 " 1927	178.604	17.665	318.023	63.838	120.230
15 Jan. 1927	196.579	28.735	319.328	69.337	148.323
16 Jan. 1926	199.515	38.684	353.419	49.288	158.350
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
14 Jan. 1928		168.400		***	52
7 " 1928		170.900		***	53
31 Dec. 1927		169.500		***	52
24 Dec. 1927	13.015	26.133	113.783	31.379	52
17 " 1927	12.740	24.804	117.708	28.683	52
10 " 1927	13.024	23.275	118.505	30.743	52
3 " 1927	12.462	24.309	121.310	31.819	51
15 Jan. 1927	12.590	20.835	87.575	48.410	58
16 Jan. 1926	10.618	22.295	55.382	80.003	59
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
18 Jan. 1928	155.540	134.749	290.665	56.250	240.955
11 " 1928	155.002	135.934	296.554	56.250	247.048
4 " 1928	152.303	137.728	297.621	56.250	248.284
28 Dec. 1927	152.409	138.711	299.791	56.250	250.662
21 " 1927	150.381	138.779	300.798	56.250	251.230
14 " 1927	149.909	137.249	298.290	56.250	248.649
19 Jan. 1927	151.491	137.101	282.472	56.250	231.629
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
18 Jan. '28	36.484	60.366	19.201	100.132	40.541	33 1/16
11 " '28	39.629	64.504	14.854	110.061	38.818	31
4 " '28	48.294	91.716	13.618	142.730	34.325	21 1/16
28 Dec. '27	48.579	74.449	14.562	123.975	33.447	24 1/8
21 " '27	42.984	64.955	18.445	102.902	31.352	25 1/16
14 " '27	41.309	54.744	8.721	101.842	32.410	29 1/16
19 Jan. '27	31.883	75.877	12.052	111.749	34.140	27 1/16
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
19 Jan. '28	5.544	1.864	343	53	1.406	9	1.710
12 " '28	5.545	1.864	343	52	1.271	10	1.747
5 " '28	5.545	1.864	343	53	2.341	9	1.700
29 Dec. '27	5.545	1.864	343	53	2.166	8	1.674
22 " '27	5.545	1.864	343	51	1.241	8	1.719
20 Jan. '27	5.548	1.864	341	86	3.591	13	2.101
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schatkistbiljetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
19 Jan. '28	23.500	5.893	27.140	57.591	9.979	138
12 " '28	23.800	5.892	27.790	58.160	10.234	135
5 " '28	23.900	5.884	27.739	58.639	9.929	43
29 Dec. '27	24.550	5.881	26.551	56.551	10.481	26
22 " '27	24.550	5.880	25.793	55.806	10.460	32
20 Jan. '27	33.650	5.593	6.524	52.811	5.849	14
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
14 Jan. 1928	1.864,0	81,4	286,1	2.330,9	33,2
7 " 1928	1.864,5	81,4	285,6	2.635,5	23,1
31 Dec. 1927	1.864,6	81,4	282,0	3.128,7	78,3
23 " 1927	1.860,6	77,2	279,4	2.416,9	44,1
15 " 1927	1.860,7	77,2	286,2	2.270,5	58,6
15 Jan. 1927	1.834,5	149,4	501,0	1.505,2	14,0
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regg.-Crt.	Diverse Passiva
14 Jan. 1928	93,3	536,6	3.927,9	655,1	280,5
7 " 1928	93,4	519,3	4.170,9	675,0	275,1
31 Dec. 1927	93,4	499,2	4.564,0	779,1	284,9
23 " 1927	93,4	474,9	4.046,4	567,4	254,2
15 " 1927	93,4	477,3	3.931,4	525,1	296,7
15 Jan. 1927	89,8	629,9	3.133,1	1.012,7	207,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 14, 7 Jan. '28, 31, 23, 15 Dec. '27, 15 Jan. '27, resp. 80; 50; 24; 30; 28; 110 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1927/28	Goud		Zilver ¹⁾	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. zijd. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Regg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
19 Jan.	741	477	43	556	32	394	2.057	15	143
12 "	734	503	43	569	34	394	2.081	6	161
5 "	733	514	—	585	40	—	2.076	19	170
29 Dec.	719	525	—	585	35	—	2.043	32	183
22 "	718	468	43	545	30	394	1.994	4	158
20 Jan. ²⁾	620	436	38	490	29	400	1.810	20	156

1) Aan de schatkist gecedeerd. 2) 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
4 Jan. '28	2.742,5	1.529,1	146,7	520,9	387,1
28 Dec. '27	2.739,1	1.523,9	123,1	609,2	385,5
21 " '27	2.742,3	1.559,0	115,2	578,2	365,8
14 " '27	2.792,2	1.633,0	125,8	495,0	381,1
7 " '27	2.826,7	1.576,9	126,5	443,9	380,0
30 Nov. '27	2.805,0	1.525,5	134,9	477,0	354,7
5 Jan. '27	2.855,4	1.487,7	142,8	633,5	388,8

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
4 Jan. '28	627,4	1.760,7	2.536,3	132,5	63,8	67,2
28 Dec. '27	603,1	1.813,2	2.473,3	132,5	63,9	66,8
21 " '27	588,0	1.821,3	2.434,0	132,4	64,4	67,2
14 " '27	597,9	1.766,7	2.448,0	132,3	66,2	69,2
7 " '27	604,2	1.749,8	2.427,3	131,7	67,7	70,7
30 Nov. '27	547,8	1.716,6	2.413,2	131,7	67,9	71,2
5 Jan. '27	313,9	1.812,7	2.409,4	125,0	67,6	71,0

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
28 Dec. '27	657	15.433	6.386	1.813	20.494	6.516
21 " '27	658	15.357	6.431	1.780	20.535	6.504
14 " '27	658	15.293	6.365	1.786	20.509	6.471
7 " '27	656	15.273	6.348	1.768	20.428	6.468
30 Nov. '27	659	15.214	6.329	1.760	20.438	6.473
29 Dec. '26	688	14.569	5.541	1.675	19.037	5.792

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 23 Januari 1928.

Bijzonder opmerkelijk is het verloop van de internationale fondsenmarkten ook in de achter ons liggende berichteweek niet geworden, hoewel de gang van zaken in sommige opzichten toch wel belangwekkend mocht worden genoemd. Te Berlijn bijv. hebben opgewekte en gedeprimeerde stemmingen elkaar vrij regelmatig afgewisseld. De opgewekte tendens is voornamelijk voortgekomen uit de hoop, dat binnen afzienbaren tijd het vraagstuk van de verplichtingen ingevolge het plan Dawes aan de orde zal worden gesteld. Die verwachting is ontstaan als gevolg van het bezoek, dat de heer Parker Gilbert zoowel te Parijs als te Brussel heeft afgelegd. Uit de summere persberichten is naar voren gekomen, dat gesproken is over de mogelijkheid om de schadeloosstelling van Duitsland vast te stellen; een dergelijke oplossing zou in ieder geval den omvang der verplichtingen ten laste van het rijk kenbaar maken. Tegelijkertijd hebben de mededeelingen, dat de Amerikaansche senaat zich deze week zal bezighouden met de vraagstukken omtrent de teruggave van in beslag genomen Duitse goederen, een gunstigen invloed uitgeoefend. Daarentegen heeft het bekend worden van het cijfer omtrent het groote aantal werklozen, tegen het einde van de berichteweek, verkooporders ten gevolge gehad, zoodat het slot niet zeer opgewekt is geweest.

Te Parijs is na de eerste opwelling van bijna ongebreideld optimisme een zekere mate van rust teruggekeerd. Men beoordeelde den geheelen toestand weliswaar als zeer gunstig, doch heeft toch eenige selectie ten opzichte van de gekochte fondsen toegepast. Een goeden indruk heeft het gemaakt, dat de Bank van Frankrijk haar disconto van 4 tot 3½ pCt. heeft verlaagd, en dat van Amerikaansche zijde geen bezwaren meer geopperd zullen worden, indien Frankrijk leeningen ten laste van particuliere ondernemingen te New York mocht wenschen te plaatsen.

Te Londen is de stemming eenigszins onregelmatig geweest. Op de afdeling voor gilt-edged fondsen heeft de aankondiging van de nieuwe 4½ pCt. leening ten laste van Britsch-Indië een drukkenden invloed uitgeoefend, doch toen bleek, welk een succes deze leening heeft kunnen ontmoeten, is een herstel van beteekenis ingetreden. Dit werd nog in de hand gewerkt door het gunstige onthaal van de nieuwe 5 pCt. Schatkist-obligaties. Behalve voor beleggingsfondsen was de belangstelling echter tamelijk gering; de meeste aandacht trokken petroleum-aandeelen, in verband met de vrees voor een prijzenoorlog in het Verre Oosten.

De markt te New York heeft min of meer een afwachtende houding aangenomen. In den aanvang van de berichteweek zijn nogal omvangrijke verkooporders in de markt gekomen, welke de stemming eenigszins hebben verontrust. De notering voor call money is bijzonder laag gebleven en in verband hiermede heeft de vrees bestaan, dat de Federal Reserve Board maatregelen zal nemen, om den creditstroom eenigszins af te dammen. Dientengevolge hebben verschillende „pools” zich van hun bezit geheel of gedeeltelijk ontdaan, waaruit dan ook de vermindering van de voorschotten, aan de makelaars verleend, gedeeltelijk valt te verklaren. Toch was de invloed op het koerspeil niet groot.

Ten onzent hebben de verschillende afdelingen van de fondsenmarkt in vele gevallen een zoodanig verloop gehad, dat speciale invloeden voor iedere afdeling afzonderlijk zich krachtig hebben doen gelden. Voor de beleggingsmarkt gold de overweging, dat binnenkort belangrijke bedragen beschikbaar zullen komen — in verband met de vervroegde aflossing van de staatsleening — zoodat zich de vraag naar herbelegging thans reeds heeft doen gevoelen en zich heeft uitgesproken in een vaste stemming, zoowel voor inheemsche als voor buitenlandse soorten. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105⁹/₁₆, 105¹/₁₆, 106; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹³/₁₆, 100¹⁵/₁₆, 100¹³/₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98⁸/₁₆, 98¹³/₁₆, 98⁸/₁₆; 5 pCt. Mexico £100—1000 (afgest.): 9¹/₁₆, 9¹⁵/₁₆, 9¹/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £100: 84, 83¹/₁₆, 83¹/₁₆, 83⁸/₁₆; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107⁷/₁₆, 107¹/₁₆, 107¹/₁₆.

Wat de verschillende aandelen betreft, is de aandacht voornamelijk gevallen op de afdeling voor petroleumfondsen. Uit den aard der zaak waren aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij vrij sterk aangeboden, zoodat de koers een niet onbelangrijken achteruitgang te zien heeft gegeven. In tegenstelling hiermede waren b.v. aandelen Peudawa nogal gevraagd, in verband met de berichten omtrent het aanboren van een spuitende bron op de terreinen der Algemeene Exploratie Maatschappij, waaruit de hoop is ontstaan, dat ook op de terreinen der Peudawa iets dergelijks zou kunnen plaats vinden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 319¹/₁₆, 310, 300¹/₁₆, 305; Geec. Holl. Petr. Mij.: 199¹/₁₆; Kon. Petr. Mij.: 344¹/₁₆, 334¹/₁₆, 329¹/₁₆, 333; Perlak Petroleum: 76¹/₁₆.

75½, 75½; Peudawa: 17½, 19¼, 21½, 20¾; Marland Oil: 37²³/₃₂, 36¾, 36½.

Het hierboven vermelde nieuws ten opzichte van de Algemeene Exploratie Maatschappij heeft op den koers van deze aandelen krachtigen invloed ten goede uitgeoefend. Voor het overige was de afdeling voor *mijnbouw* rustig. Aandelen in tinmaatschappijen, o.a. Singkep Tin Mij., hebben een stijging kunnen aantoonen, als reactie op de te voren plaats gehad hebbende daling. De belangstelling voor preferente aandelen Müller Mijnbouw is sterk verminderd. Alg. Exploratie Mij.: 63½, 77, 85¼, 88¾, 87¾; Billiton 1e Rubriek: 920, 915, 912; Boeton Mijnbouw Mij.: 150, 147¼, 146¼, 146¼; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 86¼, 84¼, 85¾, 85¾; Redjang Lebong: 146; Singkep Tin Mij.: 428, 420, 431, 442½.

Vrij groote aandacht hebben ook aandelen in *scheepvaartondernemingen* getrokken, voornamelijk voor aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie en de hiermede in verband staande aandelen „Nederland“, Rotterdamsche Lloyd en Koninklijke Paketvaart. Er viel eenige reactie waar te nemen, toen bekend werd, dat de Nederlandsche Scheepvaart Unie zou overgaan tot het uitgeven van nieuwe aandelen. De „claim“ echter werd later tot stijgende koersen verhandeld. In de overige aandelen van deze afdeling is slechts sporadisch iets omgegaan. Holland-Amerika Lijn: 88½, 87½, 88; Java-China-Japan Lijn: 131, 130¼, 131; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96, 94¼, 95; Ned. Scheepvaart Unie: 198, 194½, 188¾ (ex claim), 191¼; Nievelt Goudriaan: 134, 132½, 134¼; Stoomv. Mij. Nederland: 197, 198, 195.

De *rubbermarkt* bewoog zich op den achtergrond met een tendens tot een geringen achteruitgang. Amsterdam Rubber: 316½, 315¼, 318¾, 316¼; Deli Batavia Rubber: 250, 249, 253¼, 248¼, 250¾; Hessa Rubber: 430, 429, 432, 439½; Indische Rubber: 394½, 392, 395, 396; Java Caoutchouc: 210, 209, 210¼; Kali Telepak: 354½, 350, 347, 349; Kendeng Lemboe: 420, 423, 424½, 425; Majanglanden: 360, 356, 359½; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 343, 338, 335, 339½; R. dam Tapanoei: 167½, 166, 165¼; Serbadjadi: 321½, 329, 325¼, 329; Sumatra Caoutchouc: 272, 274, 273; Sumatra Rubber: 300; Vereenigde Ind. Cultuur Ondernemingen: 197, 196, 198½; Intercontinental Rubber: 19, 18½, 18¹⁰/₁₆.

Tabaksaandelen hebben evenmin groote belangstelling op zich kunnen concentreren. De grondtoon is over het algemeen vast gebleven. Arendsburg: 682, 680, 679, 681; Besoeki Tabak Mij.: 538, 535, 530; Deli Batavia: 576, 572½, 577, 584; Deli Mij.: 466, 460¾, 465½, 469½; Ngoepit: 416, 420, 424¼; Oostkust: 269¼, 269, 272¼, 274½; Senembah: 507, 505, 506½, 512¼.

De afdeling voor *suikeraandelen* was kalm, doch eigenaardig genoeg, met een zekere tendens tot een neerwaartse richting, toen na het bekend worden van het feit, dat de suikerconferentie geen moeilijkheden zou opleveren, de Cubanoteeringen lusteloos werden. Overigens zijn de verschillen gering gebleven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 180, 179¼, 180, 179¼; Handelsvereeniging Amsterdam: 801½, 796, 802, 797½, 799; Javasche Cultuur Mij.: 397, 393, 403, 399; Maron: 280, 275, 280, 276; Ned.-Ind. Suiker Unie: 298, 298½, 300, 296; Poerworedjo: 124¼, 123, 122¼, 122¼; Sindanglaest: 451, 452; Suiker Cultuur Mij.: 297¼, 294, 285; Tjepper: 805, 802, 808; Watoetoelis Poppoh: 840, 850.

Industriele aandelen hebben een kalm verloop gehad. Er bestond weder goede vraag voor aandelen Philips, terwijl kunstzijdesoorten eerder iets aangeboden waren, met uitzondering van aandelen Hollandsche Kunstzijde Industrie. Deze aandelen echter staan nog steeds onder den invloed van de op de laatste algemeene vergadering plaats gehad hebbende discussies. Centrale Suiker Mij.: 101½, 98½, 102, 101½; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 155½, 154¼, 158, 162; Jurgens: 245¼, 249¾, 250¼, 251¼; Maekubee: 130, 127¼, 128¾, 127¼; Ned. Kunstzijdefabriek: 423¼, 428¼, 424¼; Philips Gloeilampenfabriek: 576½, 573, 585.

Aandelen in bankinstellingen hadden een onregelmatig verloop, doch de grondtoon was opgewekt. Amsterdamsche Bank: 187½, 186, 185½, 185; Holl. Bank voor Z.-Amerika: 67¼, 67¼, 68, 68½; Incasso Bank: 128¼, 128½, 128¾; Koloniale Bank: 268¼, 264¼, 267, 269¼; Ned.-Ind. Handelsbank: 177, 176¼, 175¼; Ned. Handel Mij.: 174, 173¾, 173¼; R'damsche Bankvereeniging: 98¾, 98½, 99, 98¼; Twentsche Bank: 146.

De *Amerikaansche markt* was, in overeenstemming met de afwachtende houding van Wallstreet, stil. Het koersverloop is echter niet onbevredigend geweest. Anaconda Copper: 111¼, 112, 112¼, 112¾; Studebaker: 57½, 58⁵/₁₆, 58¼; United States Steel Corp.: 145¹/₁₆, 144¼, 148¾; Atchison Topeca: 190¼, 188½, 190; Baltimore & Ohio: 115¼, 115¼; Erie: 62¼, 61¾; St. Louis & San Fransisco: 111 (ex div.), 112¼, 113½, 112½; Union Pacific: 187½, 188, 187¼; Wash. Railway: 64¼, 65¼, 64¾, 64½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 24 Januari 1928.

De tarwe-markt heeft ook deze week haar rustige karakter niet verloren, ofschoon de kooplust hier en daar in Europa wel wat was toegenomen. In de eerste helft der week was het speciaal Engeland, waarheen meer zaken tot stand kwamen en in tegenstelling met de korte periode van uitbreiding in den omzet, welke de vorige week was voorgekomen, bestonden die zaken voor een flink gedeelte uit Argentijnsche en Australische tarwe. Daarnaast kwamen ook vrij wat zaken tot stand in Canadeesche tarwe van de lagere „grades“ ter verscheping van de Westkust, waarvan de kwaliteit meevalt en als gevolg daarvan, alsmede van uit Canada gemelde flinke verkoopen van meel, konden prijzen van Canadeesche tarwe iets aantrekken. Tot prijsverhooging van beteekenis kwam het echter ook nu weder niet, want de aanvoeren in Canada blijven groot en tevens lieten de zeer groote verschepingen van Argentijnsche tarwe, welke deze week weder vrij wat grooter waren dan in de vorige, haar invloed gelden. Bovendien kwam aan de uitbreiding der zaken naar Engeland spoedig weder een einde, hetgeen met de groote Argentijnsche verschepingen, alsmede met de naar Europa onderweg zijnde voorraden, samenhang. In dien zelfden tijd echter viel in sommige landen van het vasteland een verbetering der vraag te constateeren. In bescheiden mate was dat in Frankrijk het geval, doch vooral in Duitschland is men in de tweede helft der week meer belangstelling voor buitenlandsche tarwe gaan toonen, zoodat speciaal naar de markten aan den Rijn en in Zuid-Duitschland meer zaken konden worden gedaan, zoowel in Platatarwe als in Canadeesche soorten. Ook hier is het weder speciaal de Canadeesche tarwe van de Westkust, waarin de zaken worden gedaan op aflading in de eerstvolgende maanden. Andere soorten trokken op aflading weinig belangstelling en daarin bepalen de zaken zich bijna geheel tot spoedige partijen, omdat voor de eerstvolgende maanden een ruime voorziening van Europa met buitenlandsche tarwe verwacht wordt. Tot de vastere markten in Noord-Amerika in het eerste gedeelte der week hebben de voortdurende berichten omtrent droogte in het Zuidwesten der Vereenigde Staten medegewerkt, alsmede het ontbreken van sneeuwbedekking in een groot gedeelte van het gebied der Amerikaansche wintertarwe. Het weder was echter zacht, zoodat van schade door vorst nog weinig sprake blijkt te zijn. Ten slotte is in een deel van het Zuidwesten aan de droogte een einde gekomen, en ofschoon dat in Westelijk Kansas, waar men reeds lang over gebrek aan neerslag klaagt, nog niet het geval was, hadden toch de Amerikaansche markten op 21 Januari reeds een wat flauwer aanzien. Eenigen steun heeft daar de markt ondervonden van de nieuwe raming van de Argentijnsche tarwe-opbrengst, want in tegenstelling met de verwachting is die raming iets kleiner dan de vorige. Zij bedraagt 29,9 miljoen quarters, terwijl de vorige raming ruim 30 miljoen quarters beliep. De Argentijnsche termijnmarkten hebben daarop echter niet gereageerd met een prijsverhooging, want gedurende de geheele week bleven de prijzen daar vrijwel onveranderd en op 23 Januari sloten de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario op precies dezelfde prijzen als op den 16den. Chicago was ten slotte na de reactie van 21 en 23 Januari nog 1½ à 1¼, Winnipeg voor den ouden oogst ongeveer ½, doch voor October 1¾ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren.

Argentinië is voortdurend dringend met tarwe aan de markt en uit de groote verschepingen van deze eerste weken van het Argentijnsche verschepingsseizoen blijkt wel, dat men zich daar moeite geeft om de nieuwe tarwe snel aan de markt te brengen. Ook uit Australië is deze week veel meer verscheept dan in de vorige, zoodat het totaal der wereldverschepingen groot was. Het is in overeenstemming met den kleineren Australischen oogst, dat verschepingen uit dit uitvoerland belangrijk ten achter blijven bij die van het vorige jaar.

In Europa is in de vooruitzichten van het nieuwe wintergraan deze week weinig verandering gekomen. Het zachtere weder bevordert in Duitschland den groei, doch in Frankrijk klaagt men over te grooten regenval, maar de resultaten zullen ten slotte, tenzij de weersomstandigheden ongunstig worden, wel voornamelijk worden beheerscht door de belemmering, welke de uitzaai in den herfst van 1927 ondervond en die in verschillende landen tot een beperktere met tarwe bezaaide oppervlakte hebben geleid.

Rogge was ook deze week weder zeer stil. De verschepingen uit Noord-Amerika blijven klein, doch den laatsten tijd trad ook Argentinië meer als verkooper van rogge op en geregeld komen naar Duitschland en Nederland beperkte zaken in Argentijnsche rogge op aflading in de eerstvol-

Noteringen.						
Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
21 Jan. '28	131 1)	88 $\frac{3}{8}$ 1)	55 $\frac{5}{8}$ 1)	11,— 1)	8,85	15,05 1)
14 „ '28	129 1)	88 $\frac{7}{8}$ 1)	54 $\frac{1}{2}$ 1)	11,— 1)	8,20 1)	15,15 1)
21 Jan. '27	139 $\frac{3}{4}$	81 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{3}{4}$	11,15	6,—	14,70
21 Jan. '26	173 $\frac{3}{4}$	83 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{3}{4}$	13,80	7,45	15,75
21 Jan. '25	188 $\frac{3}{4}$	133 $\frac{3}{4}$	61 $\frac{1}{8}$	16,80	11,05	23,80
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{3}{8}$	9,40	5,38	13,70

1) per Mrt.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Soorten	23 Jan. 1928	16 Jan. 1928	24 Jan. 1927
Tarwe (Hardwinter II) ... 1	13,65	13,65	15,20
Rogge (No. 2 Western) ... 1	12,75	12,75	12,80
Mais (La Plata) ... 2	214,—	209,—	167,—
Gerst (48 lbs. malting) ... 2	249,—	248,—	232,—
Haver (Canada 3) ... 1	13,—	13,—	11,45
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... 1	13,70	13,60	12,25
Lijnzaad (La Plata) ... 2	375,—	359,—	366,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15/21 Jan. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	15/21 Jan. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	12.956	94.492	110.546	—	3.800	5.994	98.292	116.540
Rogge.....	597	1.319	18.555	—	—	—	1.319	18.555
Boekweit.....	1.461	2.841	608	—	—	67	2.841	675
Mais.....	19.860	51.961	99.522	3.478	11.721	15.408	63.682	114.930
Gerst.....	5.047	17.666	24.279	1.400	1.820	602	19.486	24.881
Haver.....	1.535	5.243	4.741	—	—	—	5.243	4.741
Lijnzaad.....	1.577	8.967	9.400	1.009	22.269	9.828	31.236	19.228
Lijnkoek.....	4.988	14.034	5.851	—	—	—	14.034	5.851
Tarwemeel.....	3.070	11.582	6.730	1.019	3.098	2.126	14.680	8.856
andere meelsoorten....	418	915	1.614	—	—	—	915	1.614

gende maanden tot stand, tot iets beneden de Noord-Amerikaansche prijzen. De detailvraag naar rogge is speciaal in Nederland tegenwoordig zeer beperkt en ook in Duitschland is de afzet onbevredigend nu de roggeprijzen zich zoo weinig beneden die der goedkoopere tarvesoorten bevinden. Aan de termijnmarkt te Chicago is intusschen rogge vrij wat in prijs gestegen als gevolg van de omstreeks het midden der week bekend geworden minder goede Duitsche oogstberichten, waarin sprake was van schade door vorst. Zeer ernstig waren echter die berichten niet, doch wegens het kleine nog in de Vereenigde Staten aanwezige uitvoeroverschot is de roggemarkt daar zeer gevoelig en voor den Maarttermijn kon de verhooging zich ten volle handhaven. Chicago sloot voor rogge op 23 Januari voor Maart 2 $\frac{1}{2}$ en voor Mei 1 $\frac{3}{4}$ dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren. Daarmee werden de hoogste prijzen, welke voor deze termijnen tot nog toe waren voorgekomen (in begin December), eenigszins overtroffen.

Voor maïs is de markt gedurende het grootste gedeelte der week zeer vast geweest, omdat men steeds meer doordrongen geraakte van de waarschijnlijkheid, dat gedurende de eerstvolgende maanden het aanbod van maïs niet voldoende zou zijn voor de behoefte, vooral wanneer de Europeesche invoerlanden voortgaan maïs te koopen in de groote hoeveelheden, waaraan wij tot nog toe in dit seizoen gewend zijn geweest. De sterke afname in Argentinië van het nog voor uitvoer beschikbare overschot blijkt niet slechts uit de vermindering der verschepingen, doch ook uit de afname van den voorraad in de Argentijnsche havens, die op 19 Januari nog slechts 170.000 ton bedroegen tegen 300.000 ton op denzelfden datum van het vorige jaar. De maïsprijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten, welke de vorige week reeds zulk een sterke verhooging hadden ondergaan, hebben die beweging nog eenigen tijd voortgezet. Zoowel in Engeland als in Nederland en België werd tot de stijgende prijzen in ruime mate stoomende en spoedig te verladen maïs gekocht en sedert geruimen tijd zijn aan de Engelsche markt niet zooveel ladingen Platamaïs verhandeld als in de afgelopen week. Noord-Duitschland deed echter lang niet in dezelfde mate mede aan de groote inkoop van spoedige maïs en de prijzen op Hamburg, Bremen en Emden waren gewoonlijk belangrijk lager dan aan de andere West-Europeesche markten. In Noord-Amerika, dat tegenwoordig in verband met de exportzaken, welke van Noord-Amerikaansche maïs weder vrij geregeld plaats vinden, tegenwoordig weder een grootere rol op de internationale maïsmarkt speelt, heeft de prijsverhooging van de vorige week zich niet kunnen staande houden. Blijkbaar waren de exportzaken er niet groot genoeg om een voldoende tegenwicht te vormen tegen de toename der aanvoeren aan de Amerikaansche markten. Tot een vermeerdering der zaken in Amerikaansche maïs naar Europa heeft dat nog niet geleid, maar wel heeft de wat gemakkelijker Noord-Amerikaansche maïsmarkt ook voor Platamaïs eenige prijsverlaging teweeg gebracht, die tevens als reactie op de recente sterke prijsstijging valt te beschouwen. De vooruitzichten

voor den nieuwen Argentijnschen oogst, vooral nu in den loop der week regen is gevallen, zijn uitstekend, doch de vaste markt voor oude maïs had ook voor Platamaïs van den nieuwen oogst de prijzen eenigszins doen stijgen. Nadat beide posities gedurende de laatste dagen der week een deel van haar prijsstijging van den laatsten tijd hadden verloren, sloot aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario op 23 Januari de Februari-termijn nog 5 à 10 centavos hooger en Mei evenveel lager dan een week tevoren. Te Chicago daalde de maïsprijs ongeveer 1 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs.

De zeer vaste houding der Argentijnsche maïsmarkt had ook voor andere soorten eenige prijsverhooging en meer kooplust teweeg gebracht, zoodat voor maïs uit Zuid-Afrika en Nederlandsch-Indië meer algemeen belangstelling bestond. Zelfs kwamen naar Nederland weder enkele maïszaken van den Donau tot stand ter verscheping in Februari/Maart, doch hieruit schijnt men niet de gevolgtrekking te mogen maken, dat nog veel maïs uit Roemenië zal worden verscheept. De Donauhavens zijn nog door ijs gesloten, doch van de Roemeensche havens aan de Zwarte Zee is deze week een kleine hoeveelheid afgeladen. De wat zwakkere houding der Argentijnsche en Noord-Amerikaansche maïsmarkt heeft ook voor andere soorten de zaken doen afnemen, maar in de statistische positie van het artikel is eigenlijk geen verandering gekomen en wanneer de Vereenigde Staten niet sterker met maïs aan de markt komen dan nu het geval is, bestaat er geen aanleiding om te verwachten, dat de vaste grondtoon, welke de markt ook nu nog bezit, verdwijnen zal. Naar Nederland is in den loop dezer week een spoedig te verladen lading Zuid-Afrikaansche maïs verkocht en de stoomende Platamaïs, welke daarheen onderweg was en zich nog in handen van verschepers bevond, is grootendeels uitverkocht. In nieuwe Platamaïs komen weliswaar vrij geregeld zaken tot stand, doch met het oog op de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst zijn de zaken niet groot. Speciaal Duitschland is deze week vrij geregeld als koper opgetreden.

Gerst blijft stil en de vaste houding der termijnmarkt te Winnipeg heeft er nog verder toe meegewerkt, dat weinig zaken in gerst zijn gedaan. Een prijsverlaging, welke later te Winnipeg optrad, heeft naar Nederland tot wat meer zaken geleid. Overigens is deze week uit Noord-Amerika zeer weinig gerst afgeladen, maar van Roemenië kwam weder wat meer ter verscheping. De Argentijnsche gerstverschepingen hebben deze week geen vermeerdering ondergaan en voor deze soort was de markt vast, zoodat de enkele zaken, die tot stand kwamen, tot eenigszins verhoogde prijzen werden afgesloten.

Haver heeft eenigszins den invloed ondervonden van de vaste maïsmarkt, en de stemming voor deze graansoort is dus eenigszins verbeterd. De stijging der prijzen voor Platahaver heeft echter de zaken in Engeland belemmerd en ook naar Duitschland worden geen nieuwe zaken gedaan. De belangstelling in West-Europa voor buitenlandsche haver wordt echter iets beter, doch in Nederland wordt de

behoefte voor het grootste deel gedekt door Noord-Duitsche haver. In Noord-Amerika is haver deze week zeer vast geweest wegens den beperkten zichtbaren voorraad en de verlaagde raming van den Argentijnschen haveroogst, welke verlaagd is van 6.6 miljoen tot 5.3 miljoen quarters. Ook dit heeft bijgedragen tot de vaste houding der markt voor haver in Argentinië, waarvan de prijs aan de termijnmarkt te Buenos Aires niet minder dan 40 centavos per 100 KG. gestegen is.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten bleven de afgelopen week kalm tot flauw gestemd. De eenzekerheid, welke nog omtrent de maatregelen voor den a.s. Cuba-oogst, doen zoowel raffinadeurs alsook groothandelaren een steeds voorzichtiger houding aannemen.

In Amerika brokkelden noteringen op de termijnmarkt de afgelopen week verder af en sloten als volgt:

Spot Cent. 4.46; Jan. 2.62; Mrt. 2.66; Mei 2.74; Juli 2.82.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Vereenigde Staten bedroegen deze week 36.000 tons, de versmeltingen 46.000 tons tegen 34.000 tons in 1927 en de voorraden 181.000 tons tegen 144.000 tons.

Eenige partijtes ruwe suiker werden verhandeld tot ongeveer pariteit 2.11/16 \$c. c.&fr. voor Cubasuiker.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 18/1 ..	—	235.674	595.558
Weekontv. afscheephavens ..	2.914	78.272	134.449
Totale ontv. Nieuwe oogst ..	—	78.272	400.304
Werkende fabrieken	83	161	159
Weekexport	43.723	29.872	83.010
Totale export Nieuwe oogst ..	—	7.145	205.056
Voorraad afscheephavens ...	135.003	103.263	222.409
Voorraad Binnenland	—	154.902	185.254

In Engeland sloten de noteringen op de termijnmarkt deze week tusschen 3/4 d en 1 1/4 d lager dan de vorige week.

Naar verluidt zou in Duitschland het Exportkartel tot September 1930 verlengd zijn.

Volgens telegrafisch bericht, hetwelk echter nog niet bevestigd werd, zouden de landen, welke aan de restrictie voor 1928/29 meedoen, den gezamenlijken uitvoer bepaald hebben op 1.150.000 tons. Hiervan zou Tsjecho Slowakije 66% voor zijne rekening nemen, Polen 17 1/2% en Duitschland 16 1/2%.

Op Java brokkelden prijzen in de tweede hand in den loop dezer week ongeveer $f \frac{1}{8}$ af.

Hier te lande was de markt in sympathie met het buitenland bij opening zwak en flauw gestemd. Tegen het slot was eenige verbetering merkbaar naar aanleiding der nog niet bevestigde berichten, dat President Machado van Cuba het besluit van 4.000.000 tons geteekend had. De slotnoteringen waren a.v.: Mrt. $f \frac{17}{16}$; Mei $f \frac{17}{8}$; Aug. $f \frac{17}{8}$ en Dec. $f \frac{18}{-}$. De omzet bedroeg deze week ongeveer 2700 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 ^o Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 ^o c.f.f. Jan./Feb.	
23 Jan. '28	kristalsuiker basis 99 ^o $f \frac{17}{16}$	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
16 Jan. '28	" 17 1/2	32/3	13/3	12/-	4,43
23 Jan. '27	" 21 1/16	32/3	13.9	12/-	4,49
23 Jan. '26	" 17 1/16	38/3	16,9	15/8 1/2	5,02
	" 17 1/16	31/9	14/7 1/2	11/3	4,21
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88 ^o $f \frac{11}{13}$ basis 99 ^o $f \frac{14}{13}$	18/-	—	—	3,26

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op $f \frac{3}{4}$ p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	20 Jan. 1928	13 Jan. 1928	6 Jan. 1928	20 Jan. 1927	20 Jan. 1926
New York voor Middling ...	19,25 c	19,45 c	19,85 c	13,60 c	21,05 c
New Orleans voor Middling	18,88 c	19,03 c	19,51 c	13,40 c	20,54 c
Liverpool voor Middling ...	10,62 d	10,90 d	10,92 d	7,30 d	10,79 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 13 Jan. '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	6355	9235	7077
" Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	602	1531	1460
" " 't Vasteland etc.	2924	3591	2845
" " Japan	675	858	656

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	13 Jan. '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens	2460	2949	1640
Binnenland	1265	1508	1995
New York	196	142	87
New Orleans	526	675	494
Liverpool	562	894	568

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 18 Januari 1928.

Amerikaansche katoenprijzen zijn gedurende de afgelopen week zeer onregelmatig geweest met neiging tot dalen. Donderdag en Vrijdag liepen prijzen eenigszins op, terwijl Zaterdag Mid. American 16 punten daalde. Maandag stegen prijzen 16 punten, doch in Amerika waren noteringen flauwer, zoodat Liverpool gisteren eveneens 21 punten lager noteerde. De ontvangsten in de havens gedurende dit seizoen bedragen ca. 3 miljoen balen en de export 1.300.000 balen minder dan verleden jaar. Prijzen van Egyptische katoen hebben nogal gefluctueerd en waren gisteren iets hooger dan bij publicatie van ons laatste rapport. Locoverkoop in Liverpool zijn de afgelopen week weer beter geweest en bedroegen totaal 64.000 balen, waarvan 58.000 balen Amerikaansche, Braziliaansche of Peru, 2100 balen Egyptische katoen en de rest diversen.

De Amerikaansche garenmarkt is ook onregelmatig geweest en ervaringen van spinners loopen nogal uiteen. De meeste spinners van grove nummers zijn over de markt van gisteren niet te spreken en de omzet is gering. In medio nummers droeg de flauwe katoenmarkt ertoe bij om het plaatsen van kleine orders voor direct verbruik te bevorderen, hoewel er hier en daar wel enkele grootere posten schijnen te zijn afgesloten. Alle spinners rapporteeren een goede vraag en bij een vastere markt zullen er ongetwijfeld meer zakalen worden afgesloten. In getwijfelde garen zijn voor bepaalde nummers biedingen gedaan, welke echter in de meeste gevallen te laag waren om tot zaken te leiden. De vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers kwamen gisteren bijeen; er zijn kleine commissies gevormd, terwijl tot een uitsel van 16 dagen besloten werd. In Egyptische garens gaat weinig om. De meeste spinners en doubleurs rapporteeren, dat er slechts kleine hoeveelheden voor direct verbruik zijn omgezet, ofschoon in enkele speciale gevallen grootere kwanti zijn afgesloten. De cijfers van den Board of Trade betreffende den export van katoenen garens gedurende de maand December zijn de vorige week gepubliceerd en geven een daling aan. Het is wel vermeldenswaard, dat de export naar Duitschland en Holland over December in 1926 en 1927 samen iets meer dan 7 1/2 miljoen pond bedroeg van het totaal van resp. 14.822.000 en 14.542.700 pond. Duitschland was gedurende 1927 onze beste afnemer met 56.603.000 pond tegen 33.858.000 pond in 1926 en 56.646.000 pond in 1925; naar Holland zonden wij resp. 41.756.000 tegen 37.564.000 en 50.415.000.

Wat de doekmarkt betreft, schijnt men nogal uiteenlopende ervaringen opgedaan te hebben. Prijzen blijven vast, hoewel deze ten gevolge van de flauwere katoenmarkt iets gunstiger geworden zijn voor koopers. Wij zijn van meening, dat er een flinke onderstroom van zaken bestaat, ondanks het feit, dat een groot gedeelte der orders teruggewezen moet worden, zetzij voor latere levering dan wel voor hoogere prijzen. Zoodaals wij de vorige week reeds schreven blijft Calcutta op haar standpunt om niet te veel in het voren te koop en het wordt daarom zeer moeilijk met deze markt zaken te doen. Daar staat tegenover, dat hoewel Indië misschien iets kalmer is voor staples, er voor China deze week meer zaken gedaan zijn en er gemiddeld op alle markten meer transacties in fancies tot stand komen dan den laatsten tijd het geval is geweest. Men is buitengewoon voorzichtig en meer dan eens zijn zaken afgesprongen op verschillen, die in normale tijden gemakkelijker overbrugd zouden worden. De handel beperkt zich voornamelijk tot kleine hoeveelheden voor direct gebruik en is van een gemengd karakter.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 10 Jan. 17 Jan. 11 Jan. 18 Jan. T.T. op Br.-Indië $1/6\frac{1}{8}$ $1/6\frac{1}{8}$
 F.G.F. Sakellaridis 17,40 17,70 T.T. op Hongkong $2/0\frac{1}{8}$ $2/0\frac{1}{8}$
 G.F. No. 1 Oomra 7,95 7,80 T.T. op Shanghai $2/7\frac{1}{4}$ $2/7\frac{1}{4}$

THEE.

Ook in de afgelopen week bleef de stemming op de theemarkt mat en waren alleen de prijzen voor de betere kwaliteiten prijshoudend te noemen. Alle overige soorten moesten opnieuw een prijsteruggang ondergaan, die van $\frac{1}{2}$ tot ruim 1 d. bedroeg en die het sterkste tot uitdrukking kwam in de ordinare kwaliteiten met weinig schenk.

Hier is de markt stil en gaat er zeer weinig om. Amsterdam, 23 Januari.

COPRA.

De markt was de afgelopen week aanvankelijk wat flauwer gestemd, doch later bij hernieuwde vraag van Marseille weer vaster.

De slotnoteringen zijn:

Nederl.-Indische fms. stoomend f $34\frac{1}{8}$.
 „ „ „ latere termijnen f 34 .

KOFFIE.

De stemming bleef in de afgelopen week onveranderd vast doch stil. De kost en vracht-aanbiedingen van Brazilië waren, zoowel voor Rio als voor Santos in de meeste gevallen ongeveer -6 per cwt. lager, terwijl ook Palembang Robusta een fractie gemakkelijker was. Met Robusta W.I.B. daarentegen was Indië eer iets hooger, doch de aanbiedingen waren hierin beperkt.

Ook aan de termijnmarkt waren de schommelingen zeer onbeduidend bij uiterst matigen omzet; ten slotte waren de noteringen voor het Gemengd contract dooreen ongeveer $\frac{1}{2}$ ct. lager dan een week geleden.

Hoewel in de wanverhouding, welke tusschen de prijzen van Rio- en Santos-koffie door te lagen prijs van Rio reeds geruimen tijd bestaat, feitelijk nog niet de minste verbetering gekomen is voor wat betreft de directe aanbiedingen uit het productieland, zoo is in de binnenlandsche prijzen in Brazilië zelf het verschil iets kleiner geworden. Sedert 1 December is namelijk de loco-notering van Rio 7 aldaar gestegen met 3475 Reis of wel ongeveer 16 pCt., terwijl de loco-notering van Santos 7 in hetzelfde tijdsverloop gestegen is met 2000 Reis of wel ruim 7 pCt. Merkwaardig is het, dat de kost- en vracht-aanbiedingen van beide soorten sedert het begin van December gelijkelijk, dat is ongeveer $6/6$ à $7/-$ per cwt., gestegen zijn. Zoolang Rio tegenover Santos zoo buitengewoon laag blijft aangeboden is ook voor de prijzen der andere goedkoopere soorten niet veel beterschap te verwachten. In de eerste plaats geldt dit voor Palembang en de andere ongewassen Robusta-koffies, welke op het oogenblik wel zeer laag zijn. Deze soorten zijn feitelijk de goedkoopste koffie, welke wordt aangeboden.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer $97/6$ à $99/6$ per cwt. en van dito Prime ongeveer $102/6$ à $103/6$, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen $68/-$ à $69/-$.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, $33\frac{1}{4}$ ct.; Palembang Robusta, Februari-verscheping, $33\frac{1}{4}$ ct.; Palembang Robusta, Maart-verscheping, $33\frac{1}{2}$ ct.; W.I.B. f.a.q. Februari-verscheping, $45\frac{1}{2}$ ct.; alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering bleef onveranderd 60 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santo-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
24 Jan.	$48\frac{1}{8}$	47	46	—	$42\frac{1}{2}$	$41\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{2}$	$39\frac{3}{8}$
17 „	$48\frac{7}{8}$	47	46	—	$42\frac{1}{8}$	42	$40\frac{7}{8}$	$40\frac{1}{8}$
10 „	$48\frac{1}{8}$	47	46	—	$42\frac{1}{2}$	$41\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{2}$	$39\frac{3}{8}$
3 „	$48\frac{1}{8}$	47	46	—	$42\frac{1}{8}$	$41\frac{1}{4}$	$40\frac{1}{4}$	$39\frac{3}{4}$

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
23 Jan.	\$ 13.62	\$ 13.42	\$ 13.18	\$ 13.10
16 „	„ 13.85	„ 13.68	„ 13.35	„ 13.27
9 „	„ 13.38	„ 13.32	„ 13.13	„ 13.05
30 Dec.	„ 13.45	„ 13.35	„ 13.16	„ 13.05

Rotterdam, 24 Januari 1928.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
23 Jan. 1928	377.000	24.850	895.000	33.000	$61\frac{1}{64}$
16 „ 1928	357.000	24.500	949.000	33.000	$61\frac{64}{64}$
9 „ 1928	353.000	23.825	971.000	31.000	$58\frac{64}{64}$
24 Jan. 1927	293.000	25.675	1.036.000	27.500	$51\frac{16}{16}$

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
21 Jan. 1928	30 000	2.485.000	182.000	6.026.000
22 Jan. 1927	58.000	2.503.000	214.000	5 301.000

¹⁾ In Reis.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt bleef onveranderd en daar de vraag gering was bleven de vrachten op het lage peil. Wederom waren alleen van St. John N.B. eenige definitieve orders aan de markt en naar de Middellandsche Zee is $15\frac{1}{2}$ cents gedaan basis één haven, Jan./Febr. Van de Golf van Mexico is een kleine boot gedaan naar Denemarken op basis van 20 cents zwaar graan, één loshaven.

Suiker van West-Indië was voor nieuwe oogst verscheping kalm. Er is een aanvraag aan de markt voor een kleine midden Februari boot van San Domingo naar U.K./Continent tegen 17/6.

De North Pacific verschaft een vaste vraag naar tonnage. De reeders gaan nog steeds, voor met hun booten in ballast hierheen te zenden op basis van $30/6$ naar U.K./Continent met 6d reductie voor Antwerpen of Rotterdam. Een zestal bevrachtingen kwam tot stand op deze basis gedurende deze week voor Februari en Maart belading en er is nog steeds tonnage beschikbaar tegen dit cijfer.

Van de La Plata zijn de vrachten iets gezakt. De teruggang is echter nog slechts gering en de reeders sluiten nog niet af tegen de lagere vrachten. Circa 20 booten werden gedaan gedurende de afgelopen week voor belading tusschen Januari en Maart/April. De vrachten varieeren van $24/6$ tot $23/-$ van boven La Plata havens naar U.K./Continent, terwijl van Bahia Blanca groote booten zijn bevracht tegen $21/6$ en $22/-$, 6 d. reductie voor Antwerpen of Rotterdam.

De chilispetervrachtenmarkt bleef kalm voor ruimte per lijnbooten voor het aanstaande seizoen, daar bevrachters niet bereid schijnen te zijn de onlangs betaalde vrachten wederom te betalen. De vraag naar tonnage voor volle ladingen is iets toegenomen voor Februari en Maart op basis van $27/6$ naar Continent met de gebruikelijke opties.

De oostelijke afdelingen vertoonen slechts weinig verandering en de vraag naar tonnage van de verschillende afdelingen is gering. Van West-Australië werd bevracht naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 35/- per Jan./Febr.

De Donau en Zwarte Zee waren levenloos en er vallen geen bevrachtingen te vermelden. De Middellandsche Zee was tamelijk levendig. Erts betaalde o.m.: Melilla/Rotterdam $47\frac{1}{2}$, Algiers/Newport river $6/3$, Les Falaises/Rotterdam $5/6$ en Almeria Pier/Barrow $6/6$. Fosfaat was kalm.

Van de Golf van Biscaye was een flinke vraag naar tonnage en de vrachten schijnen iets vaster te willen worden. Verscheidene booten werden bevracht, o.m. Bilbao/Rotterdam $4/10\frac{1}{2}$ en later in de week $5/-$, Bilbao/Tyne Dock $6/-$, Cardiff $5/-$.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was vast zoover het de Middellandsche Zee betrof. Van Wales werd o.m. betaald: Rouaan $37\frac{1}{2}$, Gibraltar $7/-$, Constantinopel $10/6$, Alexandrië $10/6$, Buenos Aires $11/-$ en van de Oostkust: Aarhus $5/7\frac{1}{2}$, Hamburg $3/9$, Rouaan $3/7\frac{1}{2}$, Port-Said $10/-$, Las Palmas $7/9$.

RIJNVAART.

Week van 15 t/m. 21 Januari 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven beneden het middelmatige. Scheepsruimte, zoowel naar den Boven- als naar den Benedenrijn bleef ruimschoots beschikbaar. De vraag bleef gering. Vele schepen, die geen emplooi konden vinden, sleepten op eigen risico leeg naar de Ruhr om aldaar kolen te laden. Voor erts naar de Ruhrhavens werd f $0,50$ — f $0,60$ met resp. $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{2}$ lostijd betaald; naar den Bovenrijn f $1,10$ à f $1,20$ per last. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 30 ct. tarief. De waterstand bleef gunstig.